

نबी ﷺ کو جیवनी

جمعیۃ الدعوة بالزلفی

جمعیۃ الدعوة والإرشاد وتوعية الجالیات بالزلفی

هاتف: ۰۱۶ ۴۲۳۴۴۶۶. فاكس: ۰۱۶ ۴۲۳۴۴۷۷

196

محمد ﷺ خاتم النبيين - نبياي

نبي ﷺ को जीवनी

جمعية الدعوة والإرشاد ونوعية الجاليات في الزلفي

Tel: 966 164234466 - Fax: 966 164234477

محمد ﷺ خاتم النبيين

أعدّه وترجمه إلى اللغة النيبالية
جمعية الدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي

الطبعة الثانية 8 / 1442 هـ

شعبة توعية الجاليات بالزلفي 1433 هـ

ح

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

شعبة توعية الجاليات بالزلفي

مختصر السيرة النبوية / شعبة توعية الجاليات بالزلفي
1433 هـ

63 ص : 12 × 17 سم

ردمك : 0 - 38 - 8013 - 603 - 978

(النص باللغة النيبالية)

1- السيرة النبوية أ - العنوان

1433 / 8536

ديوي 239

رقم الإيداع : 1433 / 8536

ردمك : 0 - 38 - 8013 - 603 - 978

محمد ﷺ خاتم النبیین

नबी ﷺ को जीवनी

नबी हुनु भन्दा पहिला अरबको रिताथी

मुर्ती पुजा नै अरबमा प्रचलित धर्म थियो, र सही धर्मको विरुद्ध मुर्ती पुजालाई धर्मको रूपमा धारण गर्नको कारणले नै त्यस अवधिलाई जाहेलियत अर्थात् मुखताको नाम दिइएको छ, अल्लाह बाहेक जुन् प्रसिद्ध मुर्तीहरुको उनीहरुले पुजा गर्दै थिए भने त्यसको नाम लात, मनात, उज्जा, र होबल थियो, तर अरबमा केहि व्यक्तिहरु यस्तो पनि थिए जुन् यहुदि, क्रिश्चन, र मजुसी धर्मलाई धारण गरेको थिए, र उनीहरु मध्ये थोरै संख्यामा यस्तो व्यक्तिहरु पनि थिए जुन् इब्राहीम عليه السلام को धर्म र बाटोलाई समातेका थिए ।

आर्थिक जीवनमा गाउँको क्षेत्रहरु पुर्ण रूपले चराउनु पर्ने जनावरहरु माथि निर्भर थियो, र शहरमा आर्थिक जीवन कृषि र व्यापार माथि निर्भर थियो, त्यसतै इस्लाम भन्दा पहिला अरब द्विपमा मक्का व्यापारको ठुलो शहर थियो, मदीना र ताएफ जस्तो केहि सांस्कृतिक ठाउँहरु पनि थिए,

र यदि सामाजिक स्तरको कुरा गरौं भने चारै तिर अत्याचार फैलिएको थियो, कम्जोरलाई कुनै अधिकार थिएन, केटिहरुलाई जिउँदो गाडने रेवाज थियो, हराम कार्यहरु मज्जाले हुन्थ्यो, शक्तिशालीहरु कम्जोरको हक खाइरहेका थिए, उनीहरुले अग्निगत विवाह गर्थे, व्यभिचार एउटा साधारण कुरा थियो,

कुलहरुको बीच सानो सानो कुराले लडाइ भइहाल्यो, यहाँ सम्म कि एउटै कुल भित्र आपसमा पनि लडाइ हुन्थ्यो ।

इस्लाम प्रकाशित हुनु भन्दा पहिला अरब द्विपको स्तिथी संक्षिप्तमा यही थियो ।

दोहरो बलिदानको छोरा

नबी ﷺ को बाजे अब्दुल मुत्तलिब माथि कुरैश कुलको मानिसहरु धेरै गर्व महसुस गर्थे किन भने उहाँले अधिक संख्यामा सन्तान र धेरै धन सम्पत्ति पाएका थिए र यस कारण अब्दुल मुत्तलिबले यो मन्नत मान्नु भयो कि यदि अल्लाहले मलाई दसवटा (१०) छोरा प्रदान गर्नु भयो भने त्यस मध्ये एउटालाई म भगवानको निकट बली दिन्छु , र यस्तै भयो, उहाँले दसवटा छोरा पाउनु भयो, जस मध्ये एक नबी ﷺ को पिता अब्दुल्लाह पनि हुनु हुन्थ्यो, त्यस पछि जब अब्दुल मुत्तलिबले आफ्नो मन्नत पुरा गर्न खोज्नु भयो त उहाँले आफ्नो सबै छोराको नाउमा चिठ्ठा निकालनु भयो, तर चिठ्ठा अब्दुल्लाहको नाउमा आयो, जब उहाँले अब्दुल्लाहको बली दिने प्रयास गर्नु भयो त सबै मानिसहरुले उहाँको विरोध गर्नु भयो र त्यस्तो नगर्ने प्रस्ताव राख्नु भयो, ताकि समाजमा यो एउटा चलन र रेवाज न भइहालोस, र फेरि सबै यस कुरा माथि सहमत हुनु भयो कि अब्दुल्लाह र १० ऊँटको बीच चिठ्ठा निकालनु पर्छ , त्यो १० ऊँट चाहिँ अब्दुल्लाहको सट्टामा हुन्छन, तर जब उनीहरुले चिठ्ठा गर्नु भयो त अब्दुल्लाहकै नाम आयो, त्यस पछि उनीहरुले दुइगुना अधिक ऊँट हाल्नु भयो तर पनि अब्दुल्लाहकै नाम आयो,

त्यस पछि प्रत्येक पटक उनीहरूले ऊँटको संख्या बढाउँदै गए तर सधै अब्दुल्लाहको नाम नै आउँथियो, यहाँ सम्म कि जब ऊँटको संख्या १०० पुग्यो त ऊँटको नाम आयो, र यस प्रकार अब्दुल मुत्तलिबले आफ्नो छोरा अब्दुल्लाहको नाउमा १०० ऊँट काटनु भयो ।

अब्दुल्लाह आफ्नो पिताको सबभन्दा प्रिय छोरा थिए, खास गरि उहाँको सट्टामा ऊँट काटिए पछि त अभै प्रिय हुनु भयो, र जब अब्दुल्लाह ठुलो हुनु भयो त उहाँको पिताले उहाँको लागि बनु जोहरा कि एउटि केटि आमेना बिन्ते वहबलाई रोजनु भयो, उहाँ सँग विवाह सम्पन्न भयो र आमेना गर्भवति भइ, गर्भको तीन महिना पछि अब्दुल्लाह एउटा व्यापारि समुह सँग सिरया तिर लाग्नु भयो, तर फर्केर आउँदा वाटोमा बिरामी हुनु भयो र मदिनामा आफ्नो मामा बनु नज्जारमा ठहरिनु भयो, र त्यहिं उहाँको देहान्त भयो र माटोको हवाला हुनु भयो ।

यता गर्भको समय पुरा भयो, र सोमवारको दिन मुहम्मद ﷺ जन्म लिनु भयो, तर उहाँको जन्म मिति बारे कुनै खास महिना र दिन तोकिएको छैन, कसैले ९ रबिउल अब्वल भन्छन त कसैले १२, कसैले रमजानको महिनामा जन्मिएको हो भन्ने गर्छन त कसैले कुनै अर्कै मिति भनेका छन , उहाँको जन्म ५७१ ई. स. मा भयो, र यसै वर्षले आमुल फिल अर्थात हाथीको साल भनिन्छ ।

हाथीको कथा

अबरहा अलहबशी जो कि यमनमा नज्जाशीको नायब थियो, जब उसले यो देख्यो कि अरबको व्यक्तिहरु मक्का शहरमा काबाको हज गर्नु हुन्छन , त्यसलाई महान बुभनु हुन्छन , र टाँढा टाँढाबाट त्यहाँ आउनु हुन्छ भने सन्आ नामको शहरमा उसले एउटा गृजा घरको स्थापना गर्यो, ताकि अरबको हाजीहरु पनि मक्का छोडेर यहिँ आउन थालुन, तर अरबको एउटा कुल बनी केनानाको एउटा व्यक्तिले जब यस कुरा बारे थाहा पाउनु भयो त रातको समयमा त्यस गृजा घरमा गएर दिवार र भित्ताहरुमा गोबर लिपदिनु भयो,

अबरहालाई जब यस कुराको जानकारी भयो त धेरै रिसायो र क्रोधित भयो, र साठि हजारको संख्यामा एउटा ठुलो सैनिक तयार गर्यो, साथमा नौवटा हाथी पनि थिए, यति तयारिका साथ काबालाई ध्वंसत पार्नको लागि मक्का तिर हिंड्यो , आफ्नो लागि एउटा ठुलो हाथी रोजेको थियो, मक्काको नजिक पुगेर आक्रमणको लागि आफ्नो सैनिकलाई तयार गर्यो, तर हाथीहरु अगाडि बढेनन् बरु त्यहिँ बस्न थाले, हाथीहरुलाई यदि अर्को दिशामा लगाउँ थियो भने दौडन थाल्ये र यदि काबाको दिशामा लगाउँ थियो भने बसि हाल्ये, यस्तो हुँदै थियो कि त्यहि समयमा अल्लाहले उनीहरु माथि अबाबील नामको पँछिहरु पठाउनु भयो, र त्यो पन्छिले उनीहरु माथि सानो सानो हुँगा हिकाउन थाल्यो, र त्यो हुँगाहरु नर्कको आगोमा तताइएको थियो, हरेक पँछि आफु सँग तीनवटा चना बराबरको हुँगा बोकेको थिए,

एउटा आफ्नो चुच्चोमा र दुइवटा आफ्नो दुवै खुट्टामा, जसलाई पनि लाग्थ्यो त्यसको अँगहरु कटन र झडन थाल्थ्यो, र अन्तमा त्यसको मृत्यु भइहाल्थ्यो, यस प्रकार सबै बाटोमै लडदै भागन थाले, र अबरहालाई अल्लाहले यस्तो रोगमा फाँसनु भयो कि उसको सबै औंलाहरु झडिहाल्यो, र सन्धा पुग्ने सम्म धेरै पिडा भयो र अन्तमा त्यहिं उसको मृत्यु भयो, यहाँ मक्कामा कुरैशको व्यक्तिहरु युद्धको डरले आफ्नो ज्यान जोगाउनको लागि पहाड र खोलाहरुमा लुकाएका थिए, तर जब योद्धाहरु माथि यस्तो संकट आयो त उनीहरुले आफ्नो आफ्नो घर तिर सुरक्षित फर्किनु भयो, यो घटना नबी ﷺ को जन्म भन्दा पचास दिन अघिको हो ।

नबी ﷺ ले खाएको दुध

जब नबी ﷺ को जन्म भयो त उहाँको काका अबुलहब कि दासी सोवैबहले उहाँलाई दुध खुवाइन् र यस भन्दा अघि उसले उहाँको काका हजरत हमजा बिन अब्दुल मुत्तलिवलाई पनि दुध खुवाएकि थिइन् , यस प्रकार हजरत हमजा ﷺ नबी ﷺ को रेजाइ भाई (एउटै आमाको दुध खाएको) भए, अरबमा एउटा बानी थियो कि उनीहरु आफ्नो सन्तानहरुको लागि गाउँको दाई आईमाई खोजने गर्थे जहाँ शरिरको विकास र स्वास्थ्यको सबै व्यवस्था पाइन्छ, र त्यहि कारण नबी ﷺ ले अर्कै आईमाईको घरमा सर्नु भयो, उहाँको जन्मको समयमा बनू सअद कि महिलाहरु दुध खुवाउने बच्चाहरुको खोजिमा मक्का पुगेकि थिइन् , सबै महिलाहरु घर घर जाँदै थिइन्, तर अनार्थ र गरिब हुनुको कारण नबी ﷺ लाई राख्ने

कुरामा कोहि पनि सहमत भइनन् , र ति महिलाहरु मध्ये एउटि हलिमा सादिया पनि थिइन् जसले नबी ﷺ लाई राख्ने तयार भएकि थिइनन् तर उहाँले धेरै प्रयास गरेर पनि आफु सँग लैजाने कुनै धनि घरको सन्तान पाइनन् ,ताकि त्यसको मजदुरीले जीवनको कठिनाई र गरिबीको दुख:मा सहायता प्राप्त होस, खास गरि अनिकालको त्यो सालमा, अन्तमा थोरै मजदुरी र अनार्थ बच्चा माथि संतुष्ट भइ आमेनाको घर तिर फर्किने विचार गरिन् , हलिमा आफ्नो श्रीमान सँग एउटा कमजोर, पातलो, र बिस्तारै हिंडने ऊँटनी माथि सवार भएर मक्का आएकि थिइन्, तर रसूल ﷺ लाई आफ्नो गोदमा लिएर फर्किने समय त्यहि सबभन्दा अगाडि धेरै तेजीले दौडि रहेकि थिइ, साथीहरु त साह्रै अचम्म हुनु भयो, र जस्तोकि हलिमा आफै भन्नु हुन्छ कि उहाँको स्तनमा थोरै दुध आउँ थियो र भुक्को कारण उहाँको बच्चा संघै रोई रहन्थ्यो, तर जब उहाँले आफ्नो छाती रसूल ﷺ को मुखमा हालने भइन् त धेरै दुध आउन थाल्यो, हलिमाले बनी साअदको क्षेत्रमा अनिकालको बारेमा वयान गर्दै भन्नु हुन्छ कि जब उहाँले यो बच्चालाई दुध खुवाउने सुनौलो मौका पाईन् त उहाँको धरतिमा धेरै अनाज भयो र जनावरहरुको संख्यामा पनि वृद्धि भयो, बरु उहाँको अवस्था नै बदलिन थाल्यो, गरिबी र कठीनाइको ठाउँमा धन् र खुशी प्राप्त भयो ।

मुहम्मद ﷺ ले हलीमाको पालन पोषनमा दुइ वर्ष बिताउनु भयो, र हलीमाले पनि उहाँलाई निकै ख्याल राख्ने गर्थिइन्, उहाँलाई महसुस भइसकेको थियो कि यस बच्चालाई एउटा

अनौठो र बेगलै प्रकारको अवस्थाले घेरि राखेको छ , दुइ वर्ष पछि हलीमाले उहाँलाई उहाँको आमा र बाजेको घर लिएर गइन् , तर हलीमा जुन् नबी ﷺ को बरकत (उन्नति) द्वारा आफ्नो बदलिएको प्रस्थिती देखेकि थिइन् आमना सँग धेरै आग्रह गरिन् ताकि दोश्रो पटक पनि उहाँलाई आफु सँग राख्ने अनुमति प्राप्त भइहालोस, र यस प्रकार आमनाले फेरि एक चोटि उहाँलाई राख्ने अनुमति प्रदान गरि दिनु भयो , हलीमा खुशी खुशी अनार्थ बच्चा लिएर आफ्नो गाउँ बनि साअदमा फर्किने भइन् ।

छाती च्यातने घटना

एक दिनको समयमा जब मुहम्मद ﷺ करिब करिब चार वर्षको भइसकेका थिए, र जुन् समय उहाँ आफ्नो रेजाइ भाइ अर्थात हलीमा सादियाको छोरा सँग टेन्ट भन्दा टाँढा भएर खेलदै थिए कि हलीमाको छोरा डराएको अवस्थामा दगुरदै आउनु भयो र आमालाई आफ्नो कुरैशी भाइ तिर पुग्ने अनुरोध गर्नु भयो, हलीमाले सोधिन् कि के भयो? त जवाफमा उसले भन्नु भयो कि मैले दुइ जनालाई सेतो लुगामा देखेको छु, उनीहरुले मुहम्मद ﷺ लाई लगिरहेका छन् र उहाँलाई सुताएर उहाँको छाती च्याति रहेका छन् , त्यसको भनाइ सकिने भन्दा पहिला नै हलीमा दौडन थालिन्, मुहम्मद ﷺ हक्काबक्का आफ्नो ठाउँमा उभिएको थिए, उहाँको अनुहारको रँग पनि पहेलो र फिका भइसकेको थियो, हलीमाले तुरुन्तै सोध्नु भयो कि के भएको? त उहाँले भन्नु भयो कि म ठिक छु , र त्यस पछि पुरा कथा

सुनाउनु भयो कि सेतो लुगामा आएको दुइजनाले मलाई लगेर मेरो छाती च्यातनु भयो, फेरि मुटु निकालनु भयो, र त्यसबाट एउटा कालो टुक्रा निकालेर फाल्नु भयो, फेरि चिसो पानीले मुटुलाई धुनु भयो, त्यस पछि फेरि मुटुलाई भित्र राखेर छातीमा हात फेर्नु भयो, फेरि ठाउँ छोडेर जानु भयो र अदृश्य हुनु भयो, हलीमाले मुहम्मद ﷺ लाई टेन्टमा ल्याइन् र अर्को दिन फजर हुने बित्तिकै मक्का ल्याइ, आमिना कहाँ पुर्याइ दिइन् बच्चा राख्ने उतसाहित हलीमालाई यस्तो समयमा देखेर आमेना अचम्म भइन्, र कारण सोधने भइन्, त हलीमाले छाती च्यातने घटना सुनाउनु भइन् ।

आमेना आफ्नो अनर्थ छोरा सँग बनि नज्जारमा उहाँको मामाहरु सित भेंट घाँटको लागि मदीना तिर लागिन् र केहि दिन त्यहिं बिताउनु भयो, मक्का फर्किने समय बाटोमा अबवा नामको ठाउँमा उहाँको देहान्त भयो, र त्यहिं धरतिको हवाला भइ, मुहम्मद ﷺ ले त्यहिं आफ्नो आमालाई विदा गर्नु भयो, र त्यो समय मुहम्मद ﷺ को ऊमेर ६ वर्षको थियो, अब उहाँको सम्पूर्ण जिम्मेवारि उहाँको बाजे अब्दुल मुत्तलिबको थियो, तसर्थ अब्दुल मुत्तलिबले उहाँको पालन पोषन गर्नु भयो, उहाँको ख्याल राख्नु भयो, र उहाँ प्रति माया ग्राँसनु भयो, तर ८ वर्षको उमेरमा उहाँको बाजेको पनि देहान्त भइहाल्यो, त्यस पछि उहाँको काका अबुतालिबले गरिबी र अधिक सन्तानका बावजूद उहाँको पालन पोषन गर्नु भयो, उहाँको काका र उनकि श्रीमतिले उहाँलाई आफ्नै छोरा जस्तो मान्नु भयो, र यस

अनार्थ बच्चालाई पनि आफ्नो काका सँग धेरै माया भयो, उहाँको प्रार्थमिक प्रशिक्षण चाहिँ यस्तो अवस्थामा भयो, सच्चाई र निष्ठा माथि हिकंनु भयो, यहाँ सम्म कि सच्चाई र निष्ठा उहाँको पहिचान भइसकेको थियो, तसर्थ यदि कोहि यो भन्थ्यो कि निष्ठावान आयो वा सत्यवादी आयो भने मुहम्मद ﷺ नै बुझिन्थ्यो ।

जब नबी ﷺ अलिकति ठुलो हुनु भयो त जीवन्मा आफै माथि निर्भर हुने प्रयास गर्नु भयो र जीवीका कमाउनमा जुटि हाल्यो , श्रम र कमाइको यात्रा शुरु गर्नु भयो, र थोरै पैसामा कुरैशको केहि व्यक्तिहरुको बाखा चराउन थाल्नु भयो ।

उहाँले सिरयाको एउटा व्यापारि यात्रामा पनि भाग लिनु भयो, जसमा खदीजा बिन्ते खोवैलिदले धेरै पुँजी लगाएकि थिइन्, खदीजा एउटि धनी विधवा महिला थिइन्, र यस यात्रामा उहाँको पुँजीको वकिल र जिम्मेवार उहाँको आफ्नो दास मैसरा थियो, रसूल ﷺ को बरकत र उहाँको निष्ठाको कारण खदीजालाई यस व्यापारमा निकै र धेरै फाइदा भयो, कहिले यस्तो भएको थिएन, तसर्थ उहाँले आफ्नो दास मैसरासित यस फाइदाको कारण सोधनु भयो, जवाफमा उसले भन्नु भयो कि मुहम्मद बिन अब्दुल्लाहले नै सामान लगाउने र बिक्रि गर्ने जिम्मेवारि लिएका थिए, मानिसहरुको भिड पनि धेरै संख्यामा भयो, त्यस कारण नै यति ठुलो फायदा भएको छ, उहाँले कसै सँग धोका गर्नु भएन, खदीजाले आफ्नो दास मैसराको कुरा ध्यान पुर्वक तरिकाले सुन्नु भयो, उहाँले पहिले देखि नै मुहम्मद बिन अब्दुल्लाहको बारेमा केहि कुराहरु जानी राखेकि

थिइन् र यस प्रकार मुहम्मद ﷺ उहाँलाई साहे मन् पर्नु भयो उहाँले मुहम्मद ﷺ संग विवाह गर्ने प्रयास गर्नु भयो र उहाँको विचार बारे जानकारी प्राप्त गर्नका लागि आफ्नो एउटि नातेदारलाई पठाउनु भयो, त्यति खेर नबी ﷺ को ऊमेर २५ वर्षको थियो, त्यो महिलाले आएर खदीजा तर्फबाट विवाहको प्रस्ताव राखे भइन् र नबी ﷺ ले त्यो प्रस्ताव स्विकार गर्नु भयो, विवाह सम्पन्न भयो, र दुवैलाई एक अर्काबाट खुशी प्राप्त भयो, नबी ﷺ ले खदीजाको धनलाई बढाउनु भयो र त्यसमा आफ्नो अनुभव र सक्षम हुने प्रमाण पेश गर्नु भयो, धेरै वर्ष बित्यो, र खदीजालाई एक पछि एक गर्भ भएर बच्चाहरुको जन्म भयो, खदीजा द्वारा छोरिहरु मध्ये जैनब, रोकैया, उम्मे कुलसुम, र फातिमा भइन्, र छोराहरु मध्ये कासिम र अब्दुल्लाह भए, तर यो दुवै छोराहरुको सानै उमेरमा मृत्यु भयो

नुबुव्वत

मुहम्मद ﷺ ले जब उमेरको चालिसौं वर्षमा प्रवेश गर्नु भयो त मक्काको पुर्वमा एउटा पहाडमा हेरा नामको गुफामा एकलो बस्न थाले, त्यहाँ गएर लगातार केहि दिन र केहि राति सम्म अल्लाहको इबादत (पुजा) गर्न थाले, रमजान महीनाको २९ गते रातिको समयमा जब उहाँ गुफामा हुनु हुन्थ्यो र उहाँको उमेर ४० वर्ष पुगिसकेको थियो त देवदुत हजरत जिब्रईल عليه السلام प्रकट हुनु भयो, र भन्नु भयो पढ, त उहाँले भन्नु भयो मलाई पढन

आउँदैन, जिब्रईल عليه السلام ले दोश्रो र तेश्रो पटक त्यहि दोहरियाउनु भयो र तेश्रो पटक भन्नु भयो:

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (१) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (२) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (३)
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (४) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (५) . [العلق].

आफ्नो पालनकर्ताको नाम लिएर पढ, जसले सृष्टि गर्यो, जसले मानिसलाई रगतको थोपबाट बनायो, तिमी पढदै गर, तिम्रो पालनकर्ता धेरै दयावान छ, जसले कलमको माध्यमबाट शिक्षा प्रदान गर्यो, जसले मानिसलाई त्यो ज्ञान प्रदान गर्यो जुन् उसले थाहा थिएन ।

फेरि जिब्रईल عليه السلام त्यहाँबाट फर्किनु भयो, रसूल ﷺ ले हेरा गुफामा त्यस भन्दा अधिक बसने साहस गर्न सकेनन, तसर्थ आफ्नो घर तिर फर्कि हाल्नु भयो, र आफ्नो श्रीमति खदीजाको निकट यस्तो अवसथामा जानु भयो कि मुटुको धडकन साह्रै तेज भएको थियो, र श्रीमतिलाई भन्नु भयो «मलाई च्यादर उढाइ देउ, मलाई च्यादर उढाइ देउ» त उहाँको श्रीमति च्यादर उढाइ दिनु भयो, यस प्रकार भयबाट अलि मुक्त हुनु भयो र त्यस पछि खदीजालाई घटनाको तपसिल बताउनु भयो र भन्नु भयो कि «मलाई आफ्नो ज्यानको डर लागिरहेको छ » त खदीजाले भन्नु भयो कि «कतापी यस्तो हुँदैन, अल्लाहको कसम, अल्लाहले कहिले पनि तपाईंलाई नीच र अपमानित गर्दैन, तपाईंले नातेदारहरुको ख्याल राख्छौं, कमजोरको मद्दत गर्छौं, गरिबलाई

दान दिन्छौं, पाहुनालाई इज्जत र सम्मान प्रदान गर्छौं, र आपत्तिमा परेका व्यक्तिहरूलाई सहायता पुर्याने गर्छौं» ।

केहि समय पछि नबी ﷺ ले फेरि हेरा गुफामा गएर आफ्नो इबादत अर्थात पुजा जाँरि गर्नु भयो, र इबादत समाप्त गरेर मक्का वापस हुनको लागि गुफाबाट उतरिनु भयो, जब बीच खोलामा पुगनु भयो त हजरत जिब्रईल عليه السلام प्रकट हुनु भयो, ऊ आकाश र धरति बीच कुर्सीमा बसेका थिए, हजरत जिब्रईल عليه السلام ले (वही) अर्थात पैगाम दिनु भयो:

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ * قُمْ فَأَنْذِرْ * وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ * وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ * وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

हे मुहम्मद ! लुगा बेर्नेवाला, उठ्नु र सावधान गर्नु, आफ्नो पालनकर्ताको महानता बयान गर्नु, र आफ्नो कपडालाई पवित्र राख्नु, र फेहरीपनालाई छडि दिनु फेरि त्यस पछि लगातार वही आउन थाल्यो ।

जब रसूल ﷺ ले इस्लामको प्रचार प्रसार शुरु गर्नु भयो त सबभन्दा पहिला उहाँको स्वासनी हजरत खदिजा رضي الله عنها नै मुस्लिम हुनु भयो, एउटै अल्लाहको गवाहि दिनु भयो र मुहम्मद ﷺ लाई अल्लाहको दूत र सन्देशमा मान्नु भयो, त्यस पछि रसूल ﷺ ले आफ्नो प्रिय साथी अबुबकर رضي الله عنه लाई भन्नु भयो त उहाँले पनि कुनै शंका र संदेह बिना स्विकार गरेर ईमान ल्याउनु भयो, रसूल ﷺ को काका अबुतालिबले गरेको पालन पोषणको कारण उहाँले आफ्नो काका सँग वफादारि कायम राख्नु भयो र उहाँको एउटा छोरा अली رضي الله عنه लाई आफु सँग राखेर

उहाँको पालन पोषण गर्नु भयो र उहाँको सबै खर्चा बेहुनु भयो, यस्तो वतावरणमा हजरत अली رضي الله عنه लाई पनि सत्यताको पहिचान भयो र उहाँले इस्लाम स्विकारनु भयो, र त्यस पछि हजरत खदीजा رضي الله عنها को दास जैद बिन हारेसाले पनि इस्लाम स्विकारनु भयो

गुप्त रूपले नबी ﷺ आफ्नो निमन्त्रण जािर राख्नु भयो, मुस्लिमहरुले पनि आफ्नो इस्लामको खबर गुप्त नै राख्नु हुन्थ्यो, किन भने यदि कसैको बारेमा खबर भइहाल्थ्यो भने इस्लामबाट रोकनको लागि कुरैशले अनेकौ प्रकारको सजाय र यातना त्यसलाई दिने गर्थो ।

खुल्ला खुल्ला प्रचार

रसूल ﷺ ले तीन वर्ष सम्म बेगला बेगलै गुप्त रूपले प्रचार गर्नु भयो, त्यस पछि अल्लाह तआलाले यो आयत अवतरित गर्नु भयो:

فَاَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾ [الحجر: ٩٤]

जुन् आदेश तपाइलाई प्राप्त भएको छ त्यो स्पष्ट रूपमा सुनाइ दिनुस, र मुशरिकहरु संग मुख फर्काइ लिनुस ।

त्यस पछि नबी ﷺ ले एक दिन सफा पहाडिमा उभेर मक्कावासी हरुलाई संबोधित गर्नु भयो, धेरै मानिसहरु त्यहाँ जम्मा भए, तिनीहरु बीच मुहम्मद ﷺ को काका अबुलहब पनि थियो, र त्यो अल्लाह र रसूल ﷺ को ठुलो दुश्मन् अर्थात शत्रु थियो, तसर्थ जब मानिसहरु उपस्थित भइसके त रसूल ﷺ ले

उनीहरूलाई संबोधन गर्दै यो भन्नु भयो कि «यदि म यो भनौं कि यस पहाडको पछाडि दुश्मन्को एउटा टोली तिमीहरू माथि आक्रमणको लागि लुकेर बसेको छ, त के तिमीहरू मेरो कुरा माथि विश्वास गर्छौं?» सबैले एकै स्वरमा भने कि हो, हामीले सधै तपाइलाई सच्चा र निष्ठावान पाएका छौं, त उहाँले भन्नु भयो कि «म तिमीहरूलाई ठूलो सजाय र यातनाबाट सावधान गर्दछु» त्यस पछि सबैलाई अल्लाह तिर आउने र मुर्ती पुजा छोड्ने निमन्त्रण पेश गर्नु भयो, तर सबैको बीचबाट अबुलहबले उभेर भन्यो कि तिमी बर्बाद होस, के तिमीले यसै कारण हामी सबैलाई एकत्रित गरेको? त अल्लाहले कुरआनमा कयामत सम्म पढिने एउटा सुरह अवतरित गर्नु भयो:

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ (۱) مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ (۲) سَيَصْلَىٰ نَارًا

ذَاتَ لَهَبٍ (۳) وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (۴) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ (۵)

अबुलहबको दुवै हात भाँचिए, र स्वयं त्यो पनि नष्ट भइहाल्यो, नत उसको सम्पत्ति उसको काम आयो, नत उसको कमाइ, ऊ शिघ्र नै प्रज्वलित आगोमा पर्ने छ, र उसकि स्त्री पनि पर्नेछे, जसले दाउरा बोक्नेवाली छे, उसको घाँटिमा खोजुरबाट बनाइएको डोरी हुनेछ ।

नबी ﷺ आफ्नो प्रचार प्रसार जारी राख्नु भयो, वरु मानिसहरूको बीचमा खुल्लम खुल्ला प्रचार गर्न थाल्नु भयो, काबाको नजिक पुगेर नमाज पढ्नु हुन्थ्यो, मानिसहरूको भिडमा उपस्थित हुन्थ्यो,

बजारमा आएर मुशरिकहरुलाई इस्लामको निमन्त्रण पेश गर्नु हुन्थ्यो, जस कारण उहाँले धेरै दुखः पाउनु भयो, र साथमा मुस्लिम भएको व्यक्तिहरु माथि पनि नासतिकहरुको अत्याचार बढ्दै गयो, यासिर, सोमैया, र उनी दुवैको छोरा अम्मार माथि भएको अत्याचार त मात्र एउटा नमुना हो, जसमा अम्मारको आमा बुवा दुवै सजायको पिडाले शहीद हुनु भयो, र सोमैया इस्लाममा प्रथम शहीद घोषित भइन,

त्यसतै बेलाल बिन रेबाह अलहबशी ﷺ ले ओमैया बिन खलफ र अबुजहलको हातबाट धेरै सजाय काटनु भयो, बेलाल ﷺ अबुबकरﷺ को माध्यमबाट इस्लाममा प्रवेश गरेका थिए, र जब उहाँको मालिक ओमैया बिन खलफलाई यस कुराको जानकारी भयो त उसले इस्लामबाट हटाउनको लागि हरेक प्रकारको सजाय प्रयोग गर्यो, तर उहाँले छोडेनन् बरु आफ्नो धर्मलाई समाति राख्नु भयो, उहाँलाई हत्कडी लगाएर मक्काबाट बाहिर लैजान्थ्यो, र तातो बलुवामा लेटाएर छातीमा ठुलो ढुँगा राख्ने गर्थ्यो, र त्यस पछि साथीहरु सँग मिलेर कोराले पिटन थाल्थ्यो, तर बेलाल ﷺ अहद, अहद, अर्थात अल्लाह एउटै हो भन्ने कुरा दोहरियाउने गर्नु हुन्थ्यो, यस्तै अवस्थामा अबुबकर ﷺ त्यहाँ आइ पुग्नु भयो, र औमयाबाट खरिद गरेर अल्लाहको बाटोमा आजाद गरिदिनु भयो ।

अत्याचारको यस्तो समयमा रसूल ﷺ को लागि समझदारी यही थियो कि मुस्लिमहरुलाई आफ्नो इस्लाम बारे कसैलाई नभन्ने आदेश दिनु हुन्थ्यो, साथीहरु सँग लुकाएर भेंटनु हुन्थ्यो, किन

भने यदि खुल्लम खुल्ला उनीहरु सँग भेंटनु भयो भने मुशरिकहरुले उनीहरुको बीच र उनीहरुले पाइरहेको शिक्षा र ज्ञानको बीच बाध्यता पुर्याउन सक्नु हुन्थ्यो, र दुवै समुहमा भिडन्तको पनि समभावना थियो, र भिडन्तको अवस्थामा मुस्लिमहरु बर्बाद र समाप्त हुन सक्नु हुन्थ्यो, किन भने उनीहरुको संख्या र उनीहरु सँग भएको हातहथियार थोरै थियो, यस्तो अवस्थामा लुकाएर गुप्त रहनु नै समझदारी र बुद्धिको कुरा थियो, तर रसूल ﷺ ले आफै हरेक प्रकारको कष्ट र दुखःका बावजूद खुल्लम खुल्ला मुशरिकहरुमा इस्लामको प्रचार गर्नु हुन्थ्यो, र अल्लाहको इबादत अर्थात उपासना गर्नु हुन्थ्यो ।

हबशा तर्फ हिजरत (यात्रा)

यदि कसैले इस्लाम स्विकार गरेको छ भने भेद खुलिहाल्थ्यो र खास गरि कमजोर अवस्थाको व्यक्तिहरु माथि नासतिकहरुको लगातार अत्याचारका कारण सहाबाले अर्थात नबी ﷺ को साथीहरुले आफ्नो धर्म लिएर नज्जाशीको देश हबशा तिर गइहाल्ने अनुमति माग्नु भयो, जहाँ उनीहरु सुरक्षित हुने छन्, खास गरि यस्तो अवस्थामा कि अधिक मुस्लिमहरुलाई आफ्नो र आफ्नो परिवारको ज्यान खतरामा लागिरहेको थियो,

रसूल ﷺ ले पनि अनुमति प्रदान गर्नु भयो, यो घटना चाहिं नबी भएको पाँचौ वर्षमा भयो, र यस प्रकार सत्तरी ७० मुस्लिमहरु आफ्नो परिवार समेत हिजरत गर्नु भयो, तिनीहरु मध्ये उसमान बिन अफान र उहाँ कि स्वासनी रोकैया बन्ते रसूल ﷺ पनि थिइन,

तर कुरैशको व्यक्तिहरुले मुस्लिमहरुलाई हबशाबाट पनि निकालने प्रयास गर्नु भयो, त्यहाँका राजाको निम्ति धेरै उपहार पठाइयो, र ती शर्नार्थीहरुलाई सोम्पिने प्रस्ताव राख्नु भयो, र भन्नु भयो कि मुस्लिमहरु ईसा (जेसस कराइस्ट) र उहाँकि आमालाई गाली दिने गर्छन्, तर जब नज्जाशीले उनीहरुसित यस बारे सोध्नु भयो त उनीहरुले खुलासा गर्नु भयो कि ईसा ﷺ को बारेमा कुरआन के भनिरहेको छ र सत्य कुरो चाहिं के छ, राजाले सुरह: मरयम सुन्नु भयो, र त्यस पछि मुस्लिम भइहाल्यो, त्यति मात्र होइन बरु आफ्नो इस्लामाको खुल्लम खुल्ला एलान गर्नु भयो, र कुरैशको प्रस्तावलाई ठोकियाउनु भयो, र मुस्लिमहरुलाई सुरक्षा प्रदान गर्नु भयो ।

त्यहि वर्ष रमजानको महिनामा नबी ﷺ ले हरममा मान्छेहरुको बीच पुगेर सुरह नजम पढन थाल्नु भयो, त्यहाँ अधिक संख्यामा कुरैशको व्यक्तिहरु जम्मा भएका थिए, नासतिकहरु सधैं एक अर्कालाई रसूल ﷺ को कुनै पनि कुरा नसुन्ने सुभाउ दिने गर्थे, त्यस कारण यस भन्दा पहिला उनीहरुले अल्लाहको भनाइ अर्थात कुरआन सुनेकै थिएनन्, तर जब उनीहरुले यो सुरह सुन्नु भयो त उनीहरुलाई अचम्म लाग्यो, उनीहरुको कानमा अल्लाहको यस्तो मिठो आवाज गुँज्यो कि सबै ध्यान पूर्वक तरिकाले कुरआन सुन्न थाले, सबैले होश गुमाउनु भयो, कसैको मनमा त्यस बाहेक अरु कुनै कुराका जग्गा नै थिएन, यहाँ सम्म कि नबी ﷺ ले जब यो पढ्नु भयो

فَأَسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا [النَّجْم: १२]

अल्लाह कै लागि सजदा गर र उसैको पुजा उपासना गर ।
त उहाँले सजदा गर्नु भयो र उहाँ सँग सबैले सजदा गर्नु भयो,
किन भने कोहि आफ्नो काबुमा नै थिएन ।

कुरैशले नबी ﷺ को विरुद्ध युद्ध जारी राख्नु भयो, र यसका लागि अनेकौं प्रकारको हतकण्डा प्रयोग गर्नु भयो, सजाय दिनु भयो, अत्याचार गर्नु भयो, धमकी दिनु भयो, लालच दिनु भयो, तर यस सबै प्रयासको बावजूद इस्लाम बलियो हुँदै गयो, र मुस्लिमहरुको संख्या बढ्दै गयो, त्यस पछि उनीहरुले इस्लामको विरुद्ध एउटा अर्को उपाय सोच्नु भयो, उनीहरुले एउटा दसतावेज लेख्नु भयो जसमा सबैले आफ्नो हस्ताक्षर दिनु भयो, र त्यसलाई काबाको भित्तामा टाँस्नु भयो, जसमा उनीहरुले मुस्लिम र बनू हाशीमको पुर्ण रुपले बाइकाट गर्ने प्रतिज्ञा लिएका थिए कि उनीहरु सँग खरिद बिक्री नगर्ने, विवाह नगर्ने, कुनै प्रकारको सहायता प्रदान नगर्ने, र कुनै प्रकारको व्यवहार नराख्ने,

मुस्लिमहरु बाध्य भएर मक्काबाट निस्कनु भयो र शेअबे अबितालिब नामको एउटा डाडामा गएर बस्नु भयो, र त्यहाँ मुस्लिमहरुले धेरै कष्ट उठाउनु भयो, भुक र अनेकौं प्रकारको दुखः भोग्नु भयो, धनी व्यक्तिहरुले त आफ्नो अधिक धन सम्पत्ति त्यहिं लुटाइ दिनु भयो, खदिजा رضي الله عنها ले त आफ्नो पुरै धन लुटाइ दिनु भयो, उनीहरुको बीच अनेकौं प्रकारको रोग सरन

थाल्यो, धेरै व्यक्तिहरुको त मरने अवस्था भएको थियो, तर उनीहरुले हिम्मत र साहसले काम लिनु भयो, एउटा व्यक्तिले पनि इस्लाम छोडनु भएन, यो बाइकाट चाहिं तीन साल सम्म चलदै गयो, त्यस पछि कुरैशको केही ठुलो व्यक्तिहरुले जसको बनूहाशीम सँग नाता थियो उनीहरुले यस प्रतिज्ञा र वचनलाई तोडनु भयो र सम्पूर्ण सभामा यसको घोषणा गर्नु भयो, दस्तावेजलाई जब निकालेर हेर्नु भयो त के हेर्नु हुन्छ, कि किराहरुले त दस्तावेजलाई खाइसकेका छन मात्र **بِسْمِ اللّٰهِ** हे अल्लाह तपाईं कै नामबाट शुरु गर्दछु को शब्द बाँकि थियो, र यस प्रकार संकटको समय समाप्त भयो, र मुस्लिम र बनू हाशीम फर्केर फेरि मक्का आउनु भयो, तर कुरैश अब्दै आफ्नो मुस्लिम विरुद्ध अत्याचारि विचार माथि कायम नै थिए ।

दुखद वर्ष

नबी ﷺ को काका अबुतालिबको शरिरमा रोग सर्न थाल्यो, ओछ्यानबाट उठ्ने शक्ति जवाफ दिइ हाल्यो, र चाडै अन्तिम समय पनि आइ पुग्यो, मृत्यु भन्दा पहिला उहाँको सिर्हानामा रसूल ﷺ ले «लाइलाह इल्लल्लाह» भनिदिने गोहार लगाइ राख्नु भयो , तर त्यहाँ उपस्थित अबुतालिबको पापी साथीहरुले जसको प्रधान व्यक्ति अबुजहल थियो मनाहि गर्नु भयो , र भन्नु भयो , के तिमी आफ्नो पुर्वजको धर्म छोडि दिन्छौ ? के तिमी अब्दुल मुत्तलिबको धर्म छोडिदिन्छौ ? उनीहरुले लगातार यस्तो

भन्दै गए यहाँ सम्म कि अबुतालिबको मृत्यु शिर्क कै अवस्थामा भइहाल्यो

र यस कारण रसूल ﷺ लाई दोहरो दुखः भयो कि उहाँको काकाको मृत्यु कुफरको अवस्थामा भयो, अबुतालिबको मृत्युको लगभग दुइ महिना पछि हजरत खदिजा رضى الله عنها को पनि देहान्त भइहाल्यो, रसूल ﷺ धेरै दुखी हुनु भयो, उनी दुवैको मृत्यु पछि त कुरैशको अत्याचार पनि रसूल ﷺ माथि साहै बढन थाल्यो ।

रसूल ﷺ ताएफमा

मुस्लिमहरु माथि कुरैशको अत्याचार र अन्याय दिन प्रति दिन बढदै गयो, त्यस कारण रसूल ﷺ ले ताएफ जाने विचार गर्नु भयो, उहाँले सोच्नु भयो कि शायद अल्लाह तआला उनीहरुलाई इस्लामको बाटो देखाउँ छन, ताएफ जानु कुनै सजिलो कार्य थिएन, ताएफको चारै तिर ठुल ठुला पहाडका कारण त्यहाँको बाटो धेरै कठिन् थियो, तर ताएफवासीहरुले नबी ﷺ लाई एकदमै नराम्रो तरिकाले सामुना गरि उहाँलाई ठोकियाउनु भयो, उहाँको कुरा पनि सुन्नु भएनन, बरु उहाँलाई धुत्कारनु भयो, र दुष्कर्मी केटाहरुलाई उहाँको पछाडि लगाइदिनु भयो, पापी केटाहरुले उहाँ माथि हुँगा हिडकाएर उहाँको खुट्टालाई घायते पार्नु भयो, रसूल ﷺ निराश र दुखद भएर मक्का तिर फर्किन लागनु भयो, त्यहि समय जिब्ईल جبرئيل र पहाडको फरिशता (देवदुत) प्रकट हुनु भयो, र जिब्ईल جبرئيل ले भन्नु भयो कि «अल्लाह तआलाले तपाईंको सेवामा पहाडको फरिशतालाई

पठाउनु भएको छ , तपाईं जे चाहन्छौं आज्ञा दिनुस» त्यस पछि पहाडको फरिश्ताले भन्नु भयो «हे मुहम्मद ! यदि तपाईं चाहन्छौं भने म अखशबैन (मक्काको दुइटै पहाडको नाम) लाई एक अर्का सँग मिलाइ दिन्छु र बीचमा उनीहरुलाई पीस दिन्छु» त रसूल ﷺ ले भन्नु भयो «बरु म आशा गर्दछु कि अल्लाह उनीहरुको कोखबाट यस्तो सन्तान जन्म दिन्छन् जुन मात्र एक अल्लाहको उपासना गर्ने छन् र उहाँको उपासनामा कुनै प्रकारको मिश्रण गरिदैनन्» । रसूल ﷺ को साहस र दयाको यो एउटा महान र ठुलो नमुना हो ।

चंद्रमा च्यातिएको चमत्कार

रसूल ﷺ र नासतिकहरु बीच भगडाको जुन मुद्दाहरु थिए त्यस मध्ये एउटा यो पनि थियो कि उनीहरुले रसूल ﷺ सित आफ्नो दुतावासलाई प्रमाणित गर्नका लागि चमत्कारको माँग गर्दै थिए, र धेरै पटक उनीहरुले आफ्नो यो माँग राखेका थिए, एक चोटि उनीहरुले चंद्रमालाई दुइ भागमा विभाजित गरिदिने प्रस्ताव राखे, त रसूल ﷺ ले आफ्नो पालनकर्ता अल्लाह सित प्रार्थना गर्नु भयो, र अल्लाहले उनीहरुलाई दुई भागमा विभाजित भएको चंद्रमा प्रत्यक्ष रूपले देखाउनु भयो, कुरैशले यो प्रमाण लामो समय सम्म हेर्नु भयो, तर पनि उनीहरुले इस्लाम स्विकार गरेनन्, बरु भन्नु भयो कि मुहम्मदले हामीहरुलाई जादु गरिदिएको छ, तिनीहरु मध्ये एक व्यक्तिले भन्नु भयो कि यदि मुहम्मदले तिमीहरुलाई जादु गरेको छ भने संसारको सबै

व्यक्तिलाई जादु गर्नु सम्भव छैन, तसर्थ भर्मणमा गएको व्यक्तिहरुको प्रतिक्षा गर, जब भर्मणमा गएको व्यक्तिहरुले फर्केर वापिस मक्का आउनु भयो, त उनीहरु सित सोध पुछ भयो, र उनीहरुले पनि भन्नु भयो कि हो हामीले पनि यस्तो हेरेका छौं, तर त्यसका बावजूद पनि कुरैशले इस्लाम स्विकार गरेनन् बरु आफ्नो कुफर माथि डटि रहनु भयो ।

इसरा र मेअराज

रसूल ﷺ ताएफवाट फर्कनु भयो र त्यहाँ जस्तो व्यवहारको सामुन्ना गर्नु भयो, त्यस पछि अबुतालिबको देहान्त भयो, फेरि हजरत खदिजा رضی اللہ عنہا को देहान्त, र साथमा मुस्लिमहरु माथि कुरैशको बढदो अत्याचारको कारण रसूल ﷺ धेरै चिन्तित हुनु भयो, र यस्तो अवस्थामा अल्लाह तआलाले उहाँलाई धैर्य दिनु भयो, तसर्थ एक चोटि रातको समयमा जब रसूल ﷺ सुतिरहनु भएको थियो, हजरत जिब्रईल عليه السلام बुराक लिएर प्रकट हुनु भयो, बुराक भनेको घोडा जस्तै एउटा जनावर हो जसको दुइवटा पखेटा हुन्छ र बिजुली जस्तो तेज गतिमा हिंडने क्षमता हुन्छ, जिब्रईल عليه السلام ले रसूल ﷺ लाई त्यस माथि सवार गर्नु भयो, र फलसतीनमा बैतुल मक्दिस लगनु भयो, फेरि त्यहाँबाट आकाशको यात्रा गर्नु भयो, यात्रामा रसूल ﷺ ले आफ्नो पालनकर्ताको धेरै चिन्हहरु हेर्नु भयो, र त्यहिं आकाश मै पाँच चोटि नमाजको आदेश भयो, र सन्तुष्टि र विश्वासका साथ

त्यहि रात फर्केर मक्का पनि आउनु भयो, यस बारे अल्लाह तआलाले भन्नु भएको छ :

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿[الإسراء: 1]

त्यो अल्लाह अत्यन्त पवित्र छ , जसले एकै रातमा आफ्नो भक्तलाई मस्जिदुल हराम अर्थात काबाबाट मस्जिदुल अकसा अर्थात बैतुल मक्दिस सम्म लैजानु भयो, जसको चारै तिर मैले बरकत अर्थात उन्नति दिइराखेको छु, ताकि हामी उसलाई आफ्नो केहि निशानीहरु देखाऔं, निसन्देह अल्लाह नै धेरै सुन्नेवाला र देख्नेवाला छ ।

त्यसको बिहान रसूल ﷺ ले काबा तिर गए, र रातिमा जे जे भएको थियो सबै मान्छेहरुलाई सुनाउन थाले, नासतिकहरुले उहाँलाई अरु पनि झुटो भन्न थाले, र उहाँको अपमान गर्न लागे केहि उपस्थित व्यक्तिहरुले त उहाँलाई विवश र असफल गर्नको लागि बैतुल मक्दिसको एक एक तपसिल सोध्न थाले, र उहाँले हरेक प्रश्नको ठिक उत्तर दिनु भयो, तर यी सबै सोध पुछको बावजूद पनि नासतिकहरुलाई सन्तुष्टि भएन त उनीहरुले भने कि हामीलाई कुनै अर्कै प्रमाण चाहियो, त रसूल ﷺ ले भन्नु भयो कि बाटोमा म एक टोली सँग भैँटेको छु जुन मक्का तिर आइ रहेको छ, र त्यस पछि उहाँले पुरा तपसिल भन्नु भयो कि उनीहरु कस्तो छन्? टोलीमा ऊँटको संख्या कति छ ? र उनीहरु कहिले आइपुग्ने छन् ? रसूल ﷺ ले भनेको सबै कुरा प्रमाणित

भयो, त्यसका बावजूद पनि नासतिकहरूले विश्वास गरेनन् बरु आफ्नो कुफर र शत्रुता माथि कायम थिए, र त्यहि बिहान जिब्रईल ﷺ ले आएर रसूल ﷺ लाई पाँचौ नमाजको तरिका र समयको बारेमा जानकारी दिनु भयो, त्यस भन्दा अघि मात्र बिहान दुई रकअत र दिउँसो दुइ रकअत नमाज पढने गर्नु हुन्थ्यो ।

जब सत्यको विरुद्धमा कुरैश धेरै कठोर हुनु भयो त यस अवधिमा रसूल ﷺ ले बाहिरबाट मक्कामा आएको व्यक्तिहरूलाई आफ्नो प्रचार प्रसारको निसाना बनाउनु भयो, उनीहरूको टेन्टमा र उनीहरूले संघठित भएको ठाउँहरूमा गएर उनीहरू सित भेंट घाँट गरि उनीहरूलाई इस्लामको बारेमा बताउनु भयो, तर उहाँको काका अबुलहब उहाँको पछि पछि जान्थ्यो र मानिसहरूलाई उहाँबाट र उहाँको कुराबाट सचेत गर्थ्यो, एक चोटि रसूल ﷺ मदीनाको एउटा टोलीमा आउनु भयो, र उनीहरूलाई इस्लामको निमन्त्रण पेश गर्नु भयो, उनीहरूले रसूल ﷺ को कुरा ध्यान पूर्वक तरिकाले सुन्नु भयो, र उहाँको अनुसरण गर्ने र उहाँ माथि इमान ल्याउने कुरामा सहमत हुनु भयो, यहूदीहरू द्वारा मदीनावासीहरू यो कुरा सुन्दै आएका थिये कि एउटा नबी अभै आउने छ र त्यसको समय पनि नजिक भइसकेको छ, त्यस कारण जब रसूल ﷺ ले उनीहरूलाई इस्लामको निमन्त्रण पेश गर्नु भयो त उनीहरूलाई विश्वास भइसक्यो कि यहूदीहरूले भनेको नबी यही हो, र यस प्रकार छिटै उनीहरू मुस्लिम हुनु भयो, र एक अर्कालाई सल्लाह दिनु भयो

कि यस कार्यमा यहूदी तिमीहरु भन्दा अगाडि न भइहालुन, उनीहरु ६ जना हुनु हुन्थ्यो, अर्को वर्ष मदीनाबाट १२ व्यक्ति आउनु भयो, र रसूल ﷺ सँग बसेर इस्लामी शिक्षा प्राप्त गर्नु भयो, उनीहरु जब मदीना फर्किन लागे त रसूल ﷺ ले कुरआन सिखाउनको लागि र धर्मको शिक्षा प्रदान गर्नका लागि साथमा मुसअब बिन ओमैरलाई पनि पठाउनु भयो, र अल्लाहको कृपाले मदीनाको समाजमा परिवर्तन ल्याउने कर्ममा मुसअब बिन ओमैर ﷺ चाहिं सक्षम हुनु भयो, तसर्थ अर्को वर्ष जब मक्का फर्केर आउनु भयो त साथमा मदीनावासीहरु मध्ये ७२ पुरुष र दुई महिला हुनु हुन्थ्यो, नबी ﷺ उनीहरु सँग बसनु भयो र इस्लामको मद्दत गर्ने र त्यसको जिम्मेवारी उठाउने कुराको शपथ लिनु भयो, र त्यस पछि उनीहरु फेरि मदीना फर्केर जानु भयो ।

प्रचार प्रसारको नयाँ स्थल

सत्य र सत्यवादिहरुको लागि मदीना एउटा सुरक्षित ठाउँको रूपमा प्रकट भयो, त्यस कारण सबै मुस्लिमहरु त्यहाँ हिजरत अर्थात यात्रा गर्न थाले, तर कुरैशले मुस्लिमहरुलाई हिजरत गर्न नदिने ठान्नु भएका थिए, त्यस कारण हिजरत गर्ने व्यक्तिहरु मध्ये केहि व्यक्तिहरु धेरै प्रकारको दुखः र कष्ट उठाउनु भयो, कुरैशको डरले मुस्लिमहरु लुकेर हिजरत गर्नु हुन्थे, अबुबकर सिद्दीक ﷺ चाहिं जहिले पनि रसूल ﷺ सित हिजरतको अनुमति माँग्नु हुन्थे त रसूल ﷺ ले भन्नु हुन्थे कि «हतार नगर, शायद

अल्लाह तिम्रो कुनै साथी बनाउने छु» यहाँ सम्म कि अधिकतम् मुस्लिमहरु हिजरत गरि सक्नु भयो ।

जब कुरैशले मुस्लिमहरुलाई हिजरत गरेर मदीनामा एकत्रित हुँदै हेरे त उनिहरु त पागलै हुनु भए, मुहम्मदको मामला र उहाँको निमन्त्रणलाई सफल हुने खतरा महसुस गर्नु थाले, त्यस कारण उनिहरुले यस विषयमा एकअर्का संग सल्लाह विचार लिए, र सबैको सहमतिले रसूल ﷺ को हत्या गरिने योजना बनाउनु बनाए, अबुजहलले भन्यो कि मेरो विचारमा हरेक कुलको एक युवकलाई एउटा तरवार दिनु पर्छ, र त्यो सबै युवकले मिलेर मुहम्मदको घेराउ गरि सबैले एक साथ मुहम्मदको हत्या गर्नु पर्छ, र यस प्रकार त्यसको हत्याको जिम्मेवारि सबै कुल माथि हुन्छ, र बनू हाशीम (रसूल ﷺ को कुल) एकलो सबै कुलहरु संग शत्रुता मोल लिनमा सक्षम हुँदैन,

तर अल्लाह तआलाले आफ्नो नबी मुहम्मद ﷺ लाई यस षडयन्त्रको खबर दिइहाल्नु भयो, र अल्लाह द्वारा हिजरतको अनुमति पाए पछि उहाँले अबुबकर कद्दीक ﷺ संग हिजरतको योजना बनाउनु भयो, उहाँले रातको समयमा हजरत अलीलाई आफ्नो ओछ्यानमा सुतने आदेश दिनु भयो, ताकि सबैलाई यो महसुस होस कि मुहम्मद घरमै हुनु हुन्छ ।

षडयन्त्रकारिहरुले आएर रसूल ﷺ को घरको घेराउ गरे, र ओछ्यानमा हजरत अली ﷺ लाई हेरेर उहाँलाई मुहम्मद ﷺ नै बुझे, र निसकने बित्तिकै सबै एक साथ आक्रमण गरि हत्या

गर्नका लागि प्रतिक्षा गर्न थाले, यता घेराउको समयमा रसूल ﷺ उनीहरुको टाउकोमा माटो हालेर उनीहरुको बीचबाट निस्कनु भयो,

अल्लाह तआलाले उनीहरुको देख्ने क्षमता छिनिस्केको थियो, र त्यस कारण उनीहरुलाई केहि महसुस भएन, रसूल ﷺ अबुबकर ﷺ को घर जानु भयो र त्यहाँबाट दुवैजना एक साथ मदीना तिर लाग्नु भयो, बाटोमा सौर नामको गुफामा लुकाउनु भयो, कुरैशको युवकहरु बिहान सम्म प्रतिक्षामा बसनु भयो, तर जब बिहान भयो त रसूल ﷺ को ओछ्यानबाट अली ﷺ उठ्नु भयो, उनीहरुले अचम्म भएर रसूल ﷺ को बारेमा सोध पुछ गर्नु भयो तर अली ﷺ ले केहि भन्नु भएनन्, उनीहरुले हजरत अली ﷺ लाई कुट पीट गरे घिसियाए तर केहि फाइदा भएन, त्यस पछि कुरैशले हरेक दिशामा रसूल ﷺ लाई खोजन थाले, र जसले मुहम्मदलाई जिउँदो वा मुर्दो ल्याउँछ भने त्यसले १०० ऊँट पाउँछ भने घोषणा पनि गरे,

रसूल ﷺ र उहाँको साथीले लुकेको गुफा सम्म खोजीहरु पुगे, यहाँ सम्म कि यदि कोहि आफ्नो पाइला तिर हेरेको हुन्थ्यो भने दुवैलाई देखि हाल्थ्यो, यस्तो अवस्थामा हजरत अबुबकर ﷺ रसूल ﷺ को लागि धेरै चिन्तित हुनु भयो, त नबी ﷺ ले भन्नु भयो «तिमी उनी दुवै जनाको बारेमा के सोचदछौं जसको तेश्रो संवय अल्लाह छ, चिन्ता नगर अल्लाह हाम्रो साथ छ»

कुरैशले उनीहरूलाई हेरेनन्, उनीहरू तीन दिन् सम्म गुफामा बसनु भयो, त्यस पछि मदीना तिर हिंडनु भयो, यात्रा लामो थियो, कडा घामको समय थियो, अर्को दिन बाटोमा उम्मे माबद भनेकि एउटि महिलाको टेन्ट फेला पर्यो र ऊ सित खाने पीउने कुरा माँगनु भयो, तर त्यसको घरमा एउटि पातलो भेडि बाहेक अरु केहि पनि थिएन, र त्यो भेडि कमजोरिका कारण चरन गएको थिएन, त्यसको थन्मा दुधको एक बुँद पनि थिएन, रसूल ﷺ त्यहाँ गएर त्यसको थन् माथि हात फेर्नु भयो र दुध आउन थाल्यो, त्यस पछि दुध दुहेर एउटा ठुलो भाँडो भरनु भयो, यस्तो चमतकार देखेर उम्मे माबद अचम्म भइ, सबैले पेट भरि दुध पिउनु भयो, फेरि अर्को चोटि दुध दुहेर भाँडो भरनु भयो र उम्मे माबदको लागि छाडि दिनु भयो, र आफ्नो बाटो हिंडन थाल्नु भयो ।

मदीना वासीहरू नबी ﷺ को आगमन्को प्रतिक्षा गरि रहनु भएको थिए, प्रत्येक दिन मदीनाबाट बाहिर गएर उहाँको प्रतिक्षामा बसनु हुन्थ्यो, तसर्थ जब उहाँको पुगने दिन भयो त धेरै खुशीका साथ स्वागत गर्दै आउनु भयो, नबी ﷺ मदीनाको नजिक कुबामा उतरिनु भयो, र चार ४ दिन् सम्म त्यहिं बस्नु भयो, त्यस बीच मस्जिदे कुबाको स्थापना पनि गर्नु भयो, र त्यहि इस्लाममा बनाइएको पहिलो मस्जिद भयो, पाँचौ दिन मदीना तिर लाग्नु भयो, अन्सारको धेरै व्यक्तिहरूले रसूल ﷺ लाई आफ्नो पाहुना बनाउने र यस्तो शुभ अवसर प्राप्त गर्ने मौका खोजदै थिए ऊँटनीको लगाम थामने गर्नु हुन्थ्यो तर रसूल

ﷺ सबैलाई धन्यवाद भनेर यो भन्नु भयो कि «त्यसलाई छाडिदेउ त्यसले आज्ञा पाइ सकेकि छ» तसर्थ जब ऊँटनी त्यो ठाउँमा पुग्ने भइ जहाँ अल्लाहको आज्ञा थियो त त्यहाँ बसने भइ, तर रसूल ﷺ उतरिनु भएन, त्यस पछि ऊँटनी फेरि उभेर अलिकति हिंडने भइ तर फर्केर फेरि वापस त्यहिं बसने भइ जहाँ प्रथम चोटि बसेकि थी, त्यस पछि रसूल ﷺ उतरिनु भयो, र त्यहि मस्जिदे नबवीको ठाउँ भयो, र नबी ﷺ अबु अय्युब अनसारि ﷺ को घरमा ठहरिनु भयो ।

यता हजरत अली बिन अबुतालिब ﷺ नबी ﷺ को पश्चात तीन दिन सम्म मक्कामा बस्नु भयो, र त्यस बीच नबी ﷺ को सुरक्षामा राखिएको मान्छेहरुको सामान र समपत्ति उनीहरुलाई फिर्ता गर्नु भयो, र त्यस पछि मदीना हिंडनु भयो र कुबामा रसूल ﷺ लाई पाइ हाल्नु भयो ।

नबी ﷺ मदीनामा

नबी ﷺ ले ऊँटनी बसेको ठाउँ त्यसको मालिकबाट किनेर त्यसमा मस्जिद निर्माण गर्नु भयो, र मोहाजिर (मक्काबाट आएको साथीहरु) र अन्सार (मदीनाको मुस्लिमहरु) बीच भाइको नाता जोडनु भयो, हरेक अन्सारीलाई एक मोहाजिरको भाइ बनाउनु भयो, जुन् उसको धन र समपत्तिमा भागिदार हुन्थ्यो, र यस प्रकार मोहाजिर र अन्सार एक अर्का संग मिलेर काम शुरु गर्नु भयो, र आपसमा भाइचारा बढदै गयो ।

मदीनामा यहूदीहरु सँग कुरैशको निकै सम्बन्ध थियो, उनीहरु द्वारा कुरैशले मुस्लिमहरुको बीचमा फुट डालने प्रयास गर्नु हुन्थ्यो, र यति मात्र होइन बरु कुरैशले त मुस्लिमहरुलाई समाप्त र नष्ट गर्नको पनि धम्क दिने गर्नु हुन्थ्यो, तसर्थ मुलिमहरुलाई बाहिर र भित्र दुवै तर्फबाट खतरा थियो, मामला यति गमभिर भयो कि रसूल ﷺ को साथीहरु रातमा सुतने समय पनि साथमा हतियार राख्न थाले, यस्तो कठिन प्रस्तिथीमा अल्लाह तआलाले युद्धको अनुमति प्रदान गर्नु भयो, त्यस पछि, रसूल ﷺ ले दुशमनको कयाकलापको जानकारीको लागि सैनिक टोली पठाउन थाल्नु भयो, र त्यस्तै उनीहरु माथि दबाउ डालनका लागि र आफ्नो क्षमता र शक्ति प्रमाणित गर्नका लागि व्यापारि टोलीहरुलाई पनि निशाना बनाउन लागे, ताकि उनीहरु सँग समझौता होस र इस्लाम माथि हिंडने र त्यसको प्रचार प्रसार गर्ने कर्ममा सवतन्त्रता प्राप्त होस, जस्तो कि केहि कुलहरु सँग रसूल ﷺ ले संवय बार्ता र समझौता गर्नु भयो ।

बद्रको ठुलो युद्ध

एक समयमा रसूल ﷺ ले सिरियाबाट फर्कदै आएको कुरैशको एउटा व्यापारि टोलीको सामुन्ना गर्ने विचार गर्नु भयो, र त्यसका लागि ३१३ मानिसहरुको साथ निसकनु भयो, साथमा दुइवटा घोडा र ७० ऊँट थिए, कुरैशको टोलीमा एक हजार ऊँट थिए, र अबुसुफियान उनीहरुको नेता र अगुवा हुनु हुन्थ्यो, टोलीमा जम्मा ४० जना थिए,

तर अबुसुफयान लाई मुस्लिमहरुको कारवाहि बारे थाहा भइसक्यो, र प्रस्तिथीको खबर मक्कावासीहरुलाई छिट्टै पठाइ दियो, र मद्दतको गुहार लगाउनु भयो, र बाटो काटेर अर्कै बाटोमा लागनु भयो, र यस प्रकार मुस्लिमहरुको फेलामा पर्नु भएन, यहाँ कुरैशले एक हजार लडाकु सैनिक लिएर निस्कनु भयो, बाटोमा अबुसुफयानको सन्देष्टाले आएर टोलीको सुरक्षित हुने खबर दिनु भयो, र वापस मक्का फर्किने सल्लाह पनि दिनु भयो, तर अबुजहल यस कुराबाट सहमत भएन र अगाडि हिंडदै गयो ।

यता रसूल ﷺ लाई जब कुरैशको निस्कने बारे जानकारि भयो त साथीहरु सँग सल्लाह लिनु भयो, र नासतिकहरु सँग भिडन्त गर्ने कुरामा सबैले सहमति व्यक्त गर्नु भयो, हिजरतको दोश्रो वर्ष १७ रमजानको बिहान दुवै समुहमा भिडन्त भयो, र मुस्लिमहरुको विज्यताका साथ युद्ध समाप्त भयो, मुस्लिमहरु मध्ये १४ व्यक्ति शहीद हुनु भयो, र नासतिकहरु मध्ये ७० व्यक्तिको हत्या भयो, र त्यस्तै अर्को ७० व्यक्ति बन्दी भए, युद्ध कै समयमा रसूल ﷺ को छोेरि हजरत उसमान बिन अफान رضي الله عنه को स्वासनी रोकैया رضي الله عنه को देहान्त भयो, उहाँको श्रीमान हजरत उसमान رضي الله عنه युद्धमा भाग लिनु भएनन् वरु आफनो विरामी श्रीमति सँग रसूल ﷺ को आज्ञा अनुसार त्यहिं मदीनामा बस्नु भयो, र युद्ध पछि रसूल ﷺ ले हजरत उसमान رضي الله عنه सँग आफनो अर्को छोेरि उम्मे कुलसुम رضي الله عنها लाई विवाह गर्नु भयो, यस कारणले हजरत उसमान رضي الله عنه लाई जुन्नुरैन

भनिन्छ, किन भने उहाँले रसूल ﷺ को दुइवटा छोरि सँग विवाह गर्नु भएको छ ।

बद्रको युद्ध पछि अल्लाहको मदत प्रति खुशी व्यक्त गर्दै मुस्लिमहरु मदीना वापस फर्किनु भयो, साथमा बन्दी बनाइएको व्यक्तिहरु र दुशमनबाट प्राप्त भएको माल पनि थियो, बन्दीहरु मध्ये कसैले पैसा दिएर छुटनु भयो, कसैले बिना पैसाको सित्तैमा छुटनु भयो, र कसैले बदला मुस्लिमहरुको १० वटा बच्चाहरुलाई लेखन पढन सिखाउनु भयो ।

ओहदको युद्ध

बद्रको युद्धको एक वर्ष पछि मुस्लिम र काफिरहरुको बीच ओहदको युद्ध भयो, बद्रको युद्धमा प्राजित भएको नासतिकहरुले मुस्लिमहरु सँग बदला लिन खोज्नु भयो, र यसका लागि तीन हजार लडाकु सैनिक लिएर आउनु भयो, र मुस्लिमहरुले सात सय सैनिकका साथ उनीहरुको मुकाबला गर्नु भयो, शुरुको अवस्थामा मुस्लिमहरु विजयी हुनु भयो, र नासतिकहरु प्राजित भएर मक्का तिर भागन थाले, तर जब धनुष बाड्का साथ पहाडमा नियुक्त भएको व्यक्तिहरुले रसूल ﷺ को योजनालाई भंग गरि पहाडबाट उतरेर शत्रुको माल जम्मा गर्नमा व्यसत हुनु भयो त नासतिकहरुले फेरि वापस भएर पहाडको तर्फबाट मुस्लिमहरु माथि आक्रमण गर्नु भयो, र यस प्रकार नासतिकहरुको पलडा भारि भयो ।

खन्दकको युद्ध

ओहदको युद्ध पछि यहुदको केहि व्यक्तिहरुले मक्का जानु भयो, र मदीना भित्र मुस्लिमहरु माथि आक्रमण गर्ने सल्लाह दिनु भयो,

र मद्दतको आसवासन पनि दिनु भयो, मक्कावासीहरूले उनीहरूको कुरा मानि सके, त्यस पछि यहूदीहरूले अरु कुलहरूलाई पनि मुस्लिमहरू माथि आक्रमण गर्ने कर्ममा प्रेरित गर्नु भयो, र उनीहरूले पनि सहमति व्यक्त गर्नु भयो, र यस प्रकार हरेक ठाउँबाट नासतिकहरू मदीना आउन थाले, यहाँ सम्म कि दस हजार लडाकु सैनिकहरू मदीनाको वरिपरि संगठित भइहाले ।

नबी ﷺ लाई दुशमन्को कृत्याकलापको जानकारी भइसकेको थियो, तसर्थ उहाँले आफ्नो साथीहरू संग सल्लाह लिनु भयो, हजरत सलमान अलफारसी ﷺ ले मदीनाको वरिपरि जुन् दिषामा पहाड छैन त्यो दिषामा खन्दक (गहिरो खाल्टो) खन्ने सल्लाह दिनु भयो, र सबै मुस्लिमहरूले खन्दक खन्ने कर्ममा भाग लिनु भयो, र छिट्टै काम समाप्त भइहाल्यो, नासतिकहरू एक महिना सम्म मदीना बाहिर टेन्ट लगाएर बस्नु भयो, तर खन्दक पार गर्ने योग्य भएनन्, त्यस पछि अल्लाह तआलाले उनीहरू माथि यस्तो आँधिबेहरी पठायो कि सबै टेन्टलाई उखेलिन लागे, र यस प्रकार उनीहरूले भयभित भएर छिट्टै आफ्नो आफ्नो घर तिर फर्किहाले, र अल्लाहले एकलै सबै समुहलाई प्राजित गरि मुस्लिमहरूको मद्दत गर्नु भयो ।

मक्का विजयी

हिजरतको आठौँ सालमा रसूल ﷺ ले मक्का माथि आक्रमण गरि त्यसलाई विज्य गर्ने कुरा ठान्नु भयो, र त्यसका लागि दसौँ

रमजानमा १०००० लडाकु सैनिकका साथ मदीनावाट निस्कनु भयो, र बिना युद्ध कै मक्कामा प्रवेश गर्नु भयो, किन भने कुरैशले आफै आत्मसम्रपण गर्नु भयो, र यस प्रकार अल्लाहले मुस्लिमहरुको मदत गर्नु भयो, नबी ﷺ मस्जिदे हराममा गएर काबाको तवाफ गर्नु भयो, र भित्रमा दुइ रकअत नमाज पढनु भयो, र त्यस पछि काबा भित्र र माथि स्थापित सबै मुर्तीहरुलाई ध्वसत पारेर काबाको ढोकामा उभिनु भयो, कुरैश ढोका भन्दा नजिकै तल उहाँले के गछर्न भने कुराको प्रतिक्षा गरिरहेका थिए, नबी ﷺ ले भन्नु भयो «हे कुरैशको समुह ! तिमीहरुको के विचार छ? म तिमीहरु संग के गर्छु?» सबैले भन्नु भयो तपाई राम्रै नै गर्ने छौ तपाई दयालु भाइ हौ र दयालु भाइको छोरा हौ, त उहाँले भन्नु भयो «जाउ, आज तिमी सबै आजाद छौ»

र यस प्रकार रसूल ﷺ ले दुशमन्हरुलाई माफ गरेर ठुलो उदाहरण पेश गर्नु भयो, यस्ता दुशमन्हरुलाई जसले उहाँको साथीहरुलाई दुख: र सजाय दिएका थिए र संवय उहाँलाई आफ्नो शहरवाट बाहिर निकालेका थिए ।

मक्का विज्य भए पछि मानिसहरु समुहका समुह अल्लाहको धर्ममा प्रवेश गर्न थाले, हिजरतको दसौं सालमा रसूल ﷺ हज गर्नु भयो, उहाँले मात्र एउटा येही हज गर्नु भयो, र साथमा एक लाख भन्दा अधिक मानिसहरु हज गर्नु भयो, र हज पछि रसूल ﷺ फेरि मदीना वापस आउनु भयो ।

प्रतिनिधी मण्डल र राजाहरूलाई चिठी पठाउने कर्म

नबी ﷺ को मामला प्रसिद्ध भयो, र हरेक ठाउँबाट प्रतिनिधिहरू मदीना आएर इस्लाममा प्रवेश गरि त्यसको एलान गर्न थाले ।

त्यस्तै नबी ﷺ ले इस्लामको निमन्त्रण दिँदै राजा र प्रमुखहरूलाई चिठी लेखन थाले, तिनीहरू मध्ये कसैले स्विकारनु भयो त कसैले स्विकारनु भएन तर सुन्दर तरिकाले उत्तर दिनु भयो, र साथमा उपहारहरू पनि पठायो, र कसैले क्रोधित भएर नबी ﷺ को चिठीलाई च्यातनु भयो, जस्तोकि ईरानको राजा किसराले, त नबी ﷺ ले शराप दिनु भयो र भन्नु भयो «हे अल्लाह ! त्यसको राज्यलाई टुक्रा टुक्रा गरि देउ» र त्यस्तै भयो, थोडै समय पछि त्यसको छोरा त्यसको विरोधि भएर त्यसको हत्या गरि आफैँ राज्य सत्ताको मालिक भयो ।

एजिप्टको राजा मिकौकिस त मुस्लिम भएन, तर नबी ﷺ को सन्देशलाई स्वागत गर्नु भयो, र साथ उपहार पनि पठायो, रोमनको राजा कैसरले पनि त्यस्तै गर्नु भयो, उस्ले पनि सुन्दर जवाफ दिनु भयो, र नबी ﷺ को सन्देशलाई स्वागत गर्नु भयो, र उपहार प्रदान गर्नु भयो ।

बहरैनको हाकिम मुन्जिर बिन सावीले जब नबी ﷺ को चिठी पायो त समस्त बहरैनवासीहरू लाई चिठी पढेर सुनायो, र केहि व्यक्तिहरूले ईस्लाम स्विकारनु भयो त केहि स्वीकारनु भएन ।

नबी ﷺ को देहावसान

हजबाट वापसीको लग भग ढाइ महिना पछि, रसूल ﷺ बेरामी हुनु भयो, दिन प्रति दिन रोग बढदै गयो, तर जब उहाँले नमाज पढाउन सकिने शक्ति पाएन भने हजरत अबुबकर सिद्दिक ﷺ लाई नमाज पढाउने आदेश दिनु भयो ।

साल ११ हि. स. १२ रबिउल अब्वल सोमवारको दिन रसूल ﷺ को देहान्त भयो, र त्यो बेला उहाँको उमेर ६३ वर्षको थियो, सहाबाहरु अर्थात उहाँको साथीहरुलाई जब यसको जानकारी भयो त उनीहरुले त आफ्नो होशै गुमाउनु भयो, कसैले विश्वास गर्नु भएन, यहाँ सम्म कि हजरत अबुबकर ﷺ ले उभिएर सबैलाई शान्त गरि सम्बोधित गर्नु भयो र भन्नु भयो कि रसूल ﷺ एउटा मानव थिए, र समसत मानव जस्तै उहाँको पनि मृत्यु भएको छ, त्यस पछि मानिसहरु शान्त हुनु भयो, र रसूल ﷺ लाई नुहाउने, कफन् लगाउने, र दफन् गर्ने (गाडने) जस्तो सबै कार्यहरु उहाँक पत्नी हजरत आइशाको कोठामा सम्पन्न भयो ।

रसूल ﷺ मक्कामा नबी हुने भन्दा पहिला ४० वर्ष जीवन बिताउनु भयो र नबी भए पछि १३ वर्ष, र मदीनामा १० वर्ष ।

रसूल ﷺ को देहान्त पछि सबैको सहमतिले हजरत अबुबकर सिद्दिक ﷺ मुस्लिमहरुको खलिफा नियुक्त हुनु भयो, र यस प्रकार उहाँ प्रथम खलिफा हुनु भयो ।

नबी ﷺ को हुल्या

रसूल ﷺ मध्ये कदको थिए, नत धेरै लामो थिए, न धेरै सानो, दुवै काँधा बीच निकै दुरी थियो, सबै अँगहरु सोहाँउदो र उपयुक्त थियो, चौलो छाति थियो, सबभन्दा अधिक सुन्दर अनुहार, रातो मिलाइएको सेतो रँग, गोल अनुहार, सुर्मा लगाइएका दुवै आँखा, पातलो नाक, सुन्दर मुख, र घना दाढि थियो, सुगन्धमा राम्रो र छुनमा मोलायम थियो, उहाँको बारेमा हजरत अनस बिन मालिक ﷺ ले भन्नु हुन्छ कि «रसूल ﷺ को सुगन्ध भन्दा अधिक सुगन्धित अत्तर वा कसतुर मैले सुँघेको छैन, र रसूल ﷺ को हात भन्दा अधिक मोलायम कुनै हात छुएको छैन» ।

हाँसमुख हुनु हुन्थ्यो, सँघै हाँस्ने गर्थे, र थारै कुरा गर्थे, हजरत अनस बिन मालिक ﷺ ले भन्नु हुन्छ कि «रसूल ﷺ सबभन्दा अधिक सुन्दर, सबभन्दा ठुलो दाता, र सबभन्दा अधिक बहादुर हुनु हुन्थ्यो» ।

रसूल ﷺ को चरित्र

रसूल ﷺ सबभन्दा धेरै बहादुर हुनुहुन्थ्यो, हजरत अली बिन अबुतालिब ﷺ ले भन्नु भएको छ कि «यदि कुनै कठिन् प्रस्तिथी हुन्थ्यो, र भिडन्त भइहाल्थ्यो भने यस्तो अवस्थामा हामी रसूल ﷺ को सहारा लिन्थ्यौं» रसूल ﷺ सबभन्दा ठुलो दाता हुनु हुन्थे, उहाँ सित जसले पनि जे सुकै माँग्नु भयो उहाँले «छैन»

भन्नु भएनन्, र सबभन्दा अधिक बुद्धिमान थिए कहिले पनि आफ्नो लागि बदला लिनु भएनन्, नत कहिले आफ्नो लागि क्रोधित हुनु भयो, तर यदि कसैले अल्लाहको सिमा पार गर्थ्यो भने अल्लाहको लागि बदला लिनु हुन्थ्यो, साथै हकको मामलामा आफ्नो नातेदार र साधारण व्यक्ति, बलियो र कमजोर सबै उहाँको दृष्टिमा एक सम्मान हुनु हुन्थ्यो, उहाँले यस कुरा माथि जोर दिनु भएको छ कि अल्लाहको नजिक कसैलाई कसै माथि प्रधानता छैन तर मात्र तक्वा अर्थात् अल्लाहको डरका कारण, र मानिसहरु सबै बराबर हुनु हुन्छ,

पछिलो समुदायहरु मात्र यस कारण बरबाद भए कि उनीहरुमा यदि कुनै श्रेष्ठ वंशको व्यक्तिले चोरि गर्थ्यो भने त्यसलाई छोडी दिन्थे, र यदि कुनै कमजोर अवस्थाको व्यक्तिले चोरि गर्थ्यो भने त्यसलाई सजाय दिन्थे, उहाँले भन्नु भयो «अल्लाहको कसम, यदि मेरो छोरी फातिमाले पनि चोरि गर्छिन् भने म त्यसको हात काट्ने छु» ।

उहाँले कहिले कुनै खानालाई खराब भन्नु भएनन्, इच्छा हुन्थ्यो भने खान्थे नत छोडदिन्थे, कहिले एक महिना र कहिले दुइ महिना सम्म उहाँको चुल्होमा आगो बरदैनन् थियो, उनीहरुको खाना खजुर र पानी हुन्थ्यो, भुखका कारण उहाँले आफ्नो पेटमा एउटा वा दुइवटा ढुंगा बाँधने गर्दथे, आफ्नो जुतालाई आफै सिल्नु हुन्थ्यो, लुगामा टालो लगाउँथे, र घरको कामकाजमा आफ्नो परिवारलाई सहायता पुर्याउँथे, रोगीलाई भेंटन जान्थे, धेरै दिनहीन र बिनीत हुनु हुन्थे, धनी वा गरिब, ठुलो वा सानो,

जसले पनि उहाँलाई निमन्त्रण दिन्थ्यो भने त्यसको निमन्त्रण स्वीकार गर्नु हुन्थ्यो,

गरिबहरु सँग माया गर्थे, उनीहरुको अन्तिम कृयाकर्ममा भाग लिन्थे, उनीहरुको रोगीलाई भेट्न जान्थे, गरिबीका कारण नत कुनै गरिब सित घृणा गर्थे, नत राज्य सत्ताका कारण कुनै राजा सित डराउँथे, र सवारि मध्ये घोडा, ऊँट, गधा, र खच्चरको सवारि गर्थे ।

धेरै चिन्ता र समस्या भएको पनि उहाँ सबभन्दा अधिक मुस्कुराउने गर्नु हुन्थ्यो, उहाँको रँग सबभन्दा सुन्दर थियो, उहाँलाई सुगन्ध मन् पर्दथ्यो, र गन्धलाई घृणा गर्थे, अल्लाहले उहाँ भित्र सबै प्रकारको महान चरित्र र उच्च सबभाव संगठित गरेको थियो, अल्लाह तआलाले उहाँलाई यस्तो ज्ञान दिएको थियो जुन अरु कसैलाई दिनु भएको थिएन नत अरु कसैलाई दिनेछ ,

यसका बावजूद उहाँ अन्पढ हुनु हुन्थ्यो, लेखन पढ्न आउदै न थियो, र नत कोहि उहाँको शिक्षक थियो, उहाँले यो कुरआन अल्लाहको तर्फबाट पाउनु भयो, र यस बारे अल्लाह तआलाले भन्नु भएको छ:

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ اَنْ يَّاتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَأْتُوْنَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ

بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيْرًا ﴿۱۸۸﴾ [الإسراء: ۱۸۸]

भनि दिनुस ! यदि सबै मानिसहरु र सबै जिन्नहरु मिलेर यस कुरआन जस्तो ल्याउन चाहे पनि यस कुरआन जस्तो ल्याउन सम्भव छैन, तिनीहरु एक अर्काको मद्दतगार किन नबनोस ।

जसले रसूल ﷺ लाई भुटो भन्दछ र यो भन्छ कि उहाँले कुरआन आफै लेख्नु भएको छ, वा कसै सँग सिक्नु भएको छ, वा पहिलाको किताबहरुमा पढनु भएको छ, भने यस्ता हरेक कुराको जवाफ यसमा छ कि उहाँ त अन्पढ हुनु हुन्थ्यो ।

रसूल ﷺ का चमत्कारहरु

रसूल ﷺ को सबभन्दा ठूलो चमत्कार पवित्र कुरआन हो, कुरआन यस्तो चमत्कार हो जुन कयामत सम्म कायम रहनेछ, जसले भाषाको सबै ज्ञानीहरुलाई हराएर भयभित गरिसकेको छ, अल्लाह तआलाले सबैलाई चुनौति दिनु भएको छ कि कुरआन जस्तो दस सुरह वा मात्र एक सुरह वा मात्र एक आयत नै ल्याउनु, र त्यति मात्र होइन बरु नासतिकहरुले पनि कुरआनलाई चमत्कार मानेका छन् ।

उहाँको चमत्कारहरु मध्ये यो पनि छ कि जब नासतिकहरुले उहाँ सित निशानी पेश गर्ने माँग राख्नु भयो त उनीहरुलाई च्यातिएको चन्द्रमा देखाउनु भयो, चन्द्रमा दुइभागमा विभाजित भयो, त्यस्तै पटक पटक उहाँको औंलाहरुबाट पानी निस्केको छ, त्यस्तै सानो ढुंगाले उहाँको हत्केलीमा अल्लाहको पवित्रता बयान गरेको छ, फेरि उहाँले त्यो ढुंगालाई अबुबकर ﷺ को हत्केलीमा राख्नु भयो, फेरि ऊमर ﷺ को हत्केलीमा, फेरि उसमान ﷺ को हत्केलीमा राख्नु भयो र ढुंगाले अल्लाहको पवित्रता बयान गर्नु भयो । रसूल ﷺ का साथीहरु यो पनि सुन्नु हुन्थे कि उहाँको नजिक खाना पनि अल्लाहको पवित्रता बयान

गर्नु हुन्छ, त्यस्तै यो पनि सुन्थे कि हुँगा र रुखहरु रसुल ﷺ लाई सलाम गर्नु हुन्छ, त्यस्तै बिष दिएको बाखाको पाखुराको पनि भनाइ सुन्नु भयो, जुन् एउटा यहुदि महिलाले उहाँको हत्याको उद्देश्यले दिएको थी, गाउँको एउटा व्यक्तिले उहाँ सित निशानी माँगनु भयो त उहाँले एउटा रुखलाई आदेश दिनु भयो र त्यो रुख आयो र फेरि त्यसलाई आदेश दिनु भयो त फर्केर गइहाल्यो, एउटा दुध नभएको बाखाको थनमा हात दिनु भयो त दुध आउन थाल्यो, र त्यसलाई दुहेर आफु पनि पिउनु भयो र अबुबकरलाई पनि दिनु भयो, हजरत अली ﷺ को आँखा दुखिरहेको थियो त रसूल ﷺ ले त्यसमा फुँकनु भयो र तुरुन्त आँखा ठिक भयो, एउटा साथीको खुट्टा घाइते भएको थियो त उहाँले त्यस माथि हात फेर्नु भयो र तुरुन्तै ठिक भयो, हजरत अनस बिन मालिक ﷺ को लागि लामो उमेर, अधिक धन सम्पत्ति र सन्तानको साथ ती सबैमा बरकत अर्थात उन्नतीको प्रार्थना गर्नु भयो, त उहाँले १२० छोरा पाउनु भयो र उहाँको खजुरको बागैँचा वर्षमा दुइ पटक फल दिने गर्थ्यो, जब कि यो कुरा प्रसिद्ध छ खजुर चाहिँ वर्षमा मात्र एक पटक फल दिन्छ, त्यस्तै हजरत अनस ﷺ १२० वर्षको उमेर पनि पाउनु भयो, एउटा साथीले अनिकालको शिकायत र उजुरि गर्नु भयो जुन् समय रसूल ﷺ मञ्चमा हुनु हुन्थ्यो, त उहाँले आफ्नो दुवै हात उठाएर अल्लाह सित प्रार्थना गर्न लाग्नु भयो, र त्यो समय आकाशमा अलिकति पनि बादल थिएन तर छिटै पहाड जस्तो बादल जम्मा भइहाल्यो र अर्को शुक्रवार सम्म अन्धाधुन्ध वर्षा

भयो, त्यस पछि धेरै वर्षाको शिकायत भयो त उहाँले अल्लाह सित फेरि प्रार्थना गर्नु भयो र वर्षा थमि सक्यो र मानिसहरु घाममा निस्कनु भयो ।

एक साअ अर्थात २ किलो ५०० ग्राम जौ र एउटा बाख्रामा सबै खन्दक खन्ने व्यक्तिहरुलाई खाना खुवाउनु भयो, सबै पेट भरि खाएर फर्किनु भयो तर खाना जस्ताको त्यस्तै बाँच्यो अलिकति पनि घटि भएन, र त्यस्तै सबै खन्दक खन्ने व्यक्तिहरुलाई अलिकति खजुर खुवाउनु भयो जो कि बशीर बिन साअद कि छोरिले आफ्नो बुवा र सानो बुवाको लागि ल्याएकि थी, र समसत सैनिकलाई अबुहोरैरह رضي الله عنه को बटुवावाट पेट भरि खुवाउनु भयो, उहाँको हत्याका लागि कुरैशको सय युवक आउनु भयो तर उहाँले सबैको मुखमा माटो हालेर जानु भयो र कसैले उहाँलाई देख्न पनि सकेन, सोराका बिन मालिकले उहाँको पिछ्छा गर्नु भयो तर जब ऊ नजिक भयो त उहाँले शराप दिनु भयो र उसको घोडाको खुट्टा धर्तिमा मासियो यि हुन संक्षिप्तमा रसूल ﷺ को चमत्कारहरु ।

مواقف و عبر من سيرته

रसूल ﷺ को जीवनबाट केहि खास पाठहरू

रसूल ﷺ को दिल्लगी

रसूल ﷺ आफ्नो साथीहरू सँग ठट्टा र दिल्लगी पनि गर्नु हुन्थ्यो तर सत्य बाहेक अरु केहि भन्दैनन्थे, आफ्नो परिवार सँग खेलथे , र सानो सानो बच्चाहरूको देखरेख गर्थे, उनीहरूको लागि समय निकालथे, र उनीहरूको क्षमता र बुद्धि अनुसार उनीहरू सँग कुरा गर्थे, आफ्नो सेवक हजरत अनस बिन मालिक ﷺ सँग दिल्लगी गर्थे, र कहिले उहाँलाई «हे दुइ कानवाला» भनेर पुकार थे ।

एउटा व्यक्तिले आएर भन्नु भयो, हे अल्लाहको रसूल ! मलाई सवारि प्रदान गर्नु त नबी ﷺ ले ठट्टा गर्दै भन्नु भयो, «तिम्रो सवारिको लागि हामीले ऊँटनीको बच्चा प्रदान गर्ने छौं» त त्यो व्यक्तिले भन्नु भयो, म ऊँटनीको बच्चा लिएर के गर्छु मलाई सवारी चाहियो ? त नबी ﷺ ले भन्नु भयो कि «जन्मको समय ऊँट पनि बच्चा नै हुन्छ» । नबी ﷺ सँधै आफ्नो साथीहरू बीच हाँसने र मुस्कुराउने गर्थे, राम्रो कुरा बाहेक आफ्नो मुखले अरु केहि भन्दैनथे, हजरत जरिर ﷺ ले भन्नु हुन्छ कि «मुस्लिम भए देखि आज सम्म कहिले पनि रसूल ﷺ ले मलाई भेंटघाँटको लागि रोक्नु भएन, र जहिले पनि मलाई देख्दा खेरी मुस्कुराउनु हुन्थ्यो, एक चोटि मैले शिकायत गरे कि म घोडा माथि स्थिर भएर बस्न सक्दैन, त रसूल ﷺ ले मेरो छातिमा हात राखेर

प्रार्थना गर्नु भयो कि «हे अल्लाह ! यसलाई स्थिरता प्रदान गर, र सही मार्गमा हिंडने मार्गदर्शक बनाउ» र त्यस पछि कहिले म घोडाबाट खसेन ।

त्यस्तै नबी ﷺ आफ्नो नातेदारहरु सँग पनि दिल्लगी गर्थे, एक दिन आफ्नो छोरी हजरत फातिमा رضی اللہ عنہا को घरमा आउनु भयो, र त्यहाँ आफ्नो ज्वाँइ हजरत अली رضی اللہ عنہ लाई देख्नु भएन, त त्यसको बारेमा सोध्नु भयो कि «उ कहाँ छन?» त जवाफमा हजरत फातिमा رضی اللہ عنہ ले भनिन् कि हामी दुवैको बीच भगडा भएको छ र त्यो रिसाएर बाहिर गएका छन, त रसूल ﷺ ले आएर हेर्नु भयो कि उ मस्जिदमा सुतिरहेका छन , च्यादर भरेको छ र शरिरमा माटो लागेको छ , त रसूल ﷺ ले शरिरबाट माटो सफा गर्न थाले र भन्नु भयो कि «हे अबु तुराब ! उठ । , हे अबु तुराब ! उठ । » अबुतुराबको अर्थ हो माटोको पिता ।

बच्चाहरु सँग रसूल ﷺ को व्यवहार

बच्चाहरु सँग रसूल ﷺ को व्यवहार साह्रै राम्रो थियो, आफ्नो पतनी हजरत आइशा رضی اللہ عنہا सँग दौडको होडबाजीमा भाग लिनु हुन्थ्यो, र हजरत आइशा رضی اللہ عنہा लाई आफ्नो साथीहरु सँग खेलने आज्ञा प्रदान गर्नु हुन्थ्यो, हजरत आइशा رضی اللہ عنہا ले आफै भने कि छिन् «म नबी ﷺ को उपस्थितिमा केटिहरु सँग खेल्ने गर्थी, मेरो केहि साथीहरु थिइन् जुन् म सँग खेलने गर्थीइन, र

जब नबी ﷺ आउंथे भने सबै केटिहरु लुकाइ हाल्थी, तर रसूल ﷺ सबैलाई मेरो नजिक पठाउंनु हुन्थ्यो, र त्यस पछि हामी सबै एक साथ खेलने गर्थ्यौं» ।

त्यस्तै रसूल ﷺ बच्चाहरुको रेखदेख गर्थे, उनीहरु सँग दिल्लीगी गर्थे, र उनीहरुलाई माया गर्थे, अब्दुल्लाह बिन शद्दाद ﷺ ले भन्नु हुन्छ कि «एक दिन इशाको नमाजमा रसूल ﷺ ले हजरत हसन वा हजरत हुसैनलाई बोकेर आउनु भयो, र बच्चालाई तल राखेर अगाडि बढनु भयो, फेरि अल्लाहु अकबर भनेर नमाज पढन थाल्नु भयो, र धेरै लामो समय सम्म सजदामा बस्नु भयो, हजरत अब्दुल्लाहले भन्नु हुन्छ कि पिताजीले भन्नु भयो कि मैले टाउको उठाए , त के हेर्छु कि रसूल ﷺ सजदामा हुनु हुन्छ र बच्चा उहाँको पिठमा बसेका छन, त्यस पछि म फेरि सजदामा गइहालेँ, र नमाज समाप्त भए पछि सबैले सोध्नु भयो कि हे अल्लाहको रसूल ! तपाइले यति लामो सजदा गरेको कि हामीले यो सोचन थाले कि कुनै घटना अवश्य भएको छ वा वही (अल्लाहको पैगाम) अवतरित भइरहेको छ , त उहाँले भन्नु भयो, यस्तो केहि पनि भएन, बरु मेरो छोरा मेरो सवारि गरिरहेको थियो, र मन् भर बसन नपाइने भन्दा पहिला छिटै उतारनु मलाई राम्रो लागेन» र त्यस्तै हजरत अनस बिन मालिक ﷺ ले भन्नु हुन्छ कि «नबी ﷺ को चरित्र सबभन्दा राम्रो थियो, नबी ﷺ मेरो एउटा सानो भाइ सँग यस प्रकार दिल्लीगी गर्थे (हे अबु ओमैर ! के भयो नोगैर?)» र नोगैर एउटा सानो पंक्षिको

नाम थियो जुन् सँग त्यो बच्चाले खेलने गर्थ्यो, र यस प्रकार नबी ﷺ ले बच्चालाई धैर्य पनि दिदै थिए ।

परिवार सँग रसूल ﷺ को व्यवहार

परिवार सँग रसूल ﷺ को यस्तो व्यवहार थियो कि जस्तो सबै प्रकारको महान चरित्र र गुणको संगम भइसकेको होस, नबी ﷺ एकदमै साधारण व्यक्ति हुनु हुन्थ्यो, सधैं आफ्नो परिवारको अवश्यतालाई ध्यानमा राख्थे, महिलाहरुको कदर गर्थे, उनीहरुलाई मानव, आमा, श्रीमति, र छोरि जस्तो सम्मान प्रदान गर्थे, कसैले उहाँ सित सोध्नु भयो कि मेरो सुन्दर व्यवहारको सबभन्दा ठुलो हकदार को हो? त उहाँले भन्नु भयो «तिम्रो आमा, फेरि तिम्रो आमा, फेरि तिम्रो आमा, त्यस पछि तिम्रो बुवा» त्यस्तै एउटा हदीसमा रसूल ﷺ ले भन्नु भयो «जसले आफ्नो आमा बुवालाई पाउनु भयो वा कुनै एकलाई पाउनु भयो, तर उनीहरुको सेवा गर्नु भएन, र यस्तो अवस्थामा त्यसको मृत्यु भयो भने त्यस माथि अल्लाहको धुतकार हुन्छ, र त्यो नर्कमा जान्छ» । र त्यस्तै उहाँकि श्रीमति थालीमा जुन् ठाउँबाट पिउँने गर्थी भने रसूल ﷺ पनि त्यहि ठाउँबाट पिउने गर्थे, र भन्नु हुन्थे कि «राम्रो व्यक्ति त्यो हो जुन् आफ्नो परिवारको लागि राम्रो हो र म आफ्नो परिवारको लागि राम्रो छु » ।

रसूल ﷺ को दया

दयाको गुण वारे रसूल ﷺ ले आफै भन्नु भएको छ कि «दयावानहरु माथि अल्लाह दया गर्छ, तसर्थ धर्तिवासीहरु माथि दया गर अल्लाह तिमी माथि दया गर्नेछ»

हाम्रो नबी मुहम्मद ﷺ धेरै दयावान हुनु हुन्थ्यो जस्तो कि सानो र ठुलो, नातेदार र साधारण व्यक्तिहरु सँग उहाँको व्यवहारले स्पष्ट हुन्छ । उहाँको दया र कृपाको नमुनाहरु मध्ये एउटा यो पनि छ कि यदि उहाँले नमाजमा कुनै बच्चा रोएको आवाज सुन्थे भने छिटै नमाज समाप्त गरिहाल्थे, हजरत अबुकतादा ﷺ को हदीसमा छ कि नबी ﷺ ले भन्नु भयो «म नमाजका लागि उभिन्छु र मेरो चाहना हुन्छ कि लामो नमाज पढौं, तर यदि कुनै बच्चाको रोएको आवाज सुन्छु भने छिटो नमाज समाप्त गरिहाल्छु , ताकि उसको आमालाई कुनै प्रकारको कष्ट न होस»

आफ्नो समाज प्रति दया र उनीहरुलाई अल्लाहको धर्ममा ल्याउने प्रयासको उहाँको अवस्था यस्तो थियो कि एउटा यहूदी बच्चा जुन् नबी ﷺ को सेवा गर्नु हुन्थ्यो जब त्यो विरामी भयो त नबी ﷺ त्यो सँग भँटन आए, र त्यसको सिरानीमा बसेर भन्नु भयो «मुस्लिम भइहाल» बच्चा आफ्नो पितालाई हेर्न थाल्यो जुन् उसको नजिकै उभेको थियो, त उसको बुवाले भन्नु भयो, अबुल कासिम अर्थात नबी ﷺ को कुरा मान, र बच्चा मुस्लिम भइहाल्यो, फेरि थोरै समय पछि उसको मृत्यु भइहाल्यो, त नबी ﷺ त्यहाँबाट निस्कनु भयो र

भन्नु भयो «सबै प्रकारको प्रशंसा अल्लाहको लागि छ, जसले वच्चालाई नरकबाट बचाइ दिनु भयो

रसूल ﷺ को साहस

रसूल ﷺ को साहस बारे कुरा गरौं त उहाँको सम्पूर्ण जीवन सहन गर्नमा र सहनको सुभाउ दिनमा, र संघर्ष गर्नमा र संघर्षको सुभाउ दिनमा बितेको छ, प्रथम आयत अवतरित हुने समय देखि जीवनको अन्तिम समय सम्म आफु पनि सहन गर्नु भयो र अरुलाई पनि सहन गर्ने सल्लाह दिनु भयो, र लगातार संघर्ष गर्नु भयो, नुबुव्वत प्राप्त भएको समय देखि नै रसूल ﷺ लाई थाहा भइसकेको थियो कि यसबाटोमा कस्तो कस्तो कठिनाइको सामुना हुन्छ। देवदुत हजरत जिब्रईल عليه السلام सँग पहिलो पटकको भेंट पछि नै हजरत खदिजा رضي الله عنها ले उहाँलाई वरका बिन नौफलको घर लगेकि थीईनु, र वरकाले भनेको थियो कि काश म त्यो समय सम्म जीवित भइदिए जुन् समय तपाईंको समाज तपाइलाई आफ्नो शहरबाट निकाली बाहर गर्ने छ ! त रसूल ﷺ ले सोध्नु भयो कि «के उनीहरुले मलाई निकाली बाहर गर्ने छ?» त वरकाले भन्नु भयो कि हो, जुन् सुकै व्यक्तिले जहिले पनि यस्तो पैगाम लिएर आयो समाज सँग अवश्य शत्रुता भयो, र त्यस कारण शुरु देखि नै रसूल ﷺ आफुलाई हरेक प्रकारको दुख: र कष्ट, हरेक प्रकारको दुशमनी र षडयन्त्रलाई भेलनको लागि सक्षम बनाउनु भएको थियो।

जुन् परिस्थितीमा उहाँले आफ्नो सहन शक्तिलाई प्रयोग गर्नु भएको छ, त्यस मध्ये यो पनि छ, कि उहाँले मक्कामा इस्लामको प्रचार प्रसार गर्ने कर्ममा आफ्नो समाज र कुल खान्दान तर्फबाट जुन् प्रकारको शारिरिक अत्याचारको सामुना गर्नु भयो, यस विषयमा बुखारीको हदीस छ, कि हजरत उरवा बिन जोबैरले हजरत अब्दुल्लाह बिन अमर बिन अल आस सित नासतिकहरुले रसूल ﷺ सँग गरेको कठिन र नराम्रो व्यवहार बारे सोध्नु भयो त उहाँले भन्नु भयो कि एक दिन नबी ﷺ काबा भित्र नमाज पढिरहेका थिए कि त्यहि समयमा उकबा बिन अबी मोइत आयो र उहाँको घाँटिमा च्यादर हालेर साँस थुन्नु भयो, त्यस पछि अबुबकर आएर त्यसको काँधामा धक्का दिएर त्यसलाई हटाउनु भयो र भन्नु भयो, के तिमीहरु कुनै यस्तो व्यक्तिलाई हत्या गर्न चाहन्छौं जुन् यो भन्दछन् कि अल्लाह मेरो पालन्कर्ता हो ।

त्यस्तै एक दिन रसूल ﷺ काबाको नजिक नमाज पढिरहेका थिए, र अबुजहल आफ्नो साथीहरु सँग त्यहिं बसेको थियो, उनीहरुले एक अर्कालाई सोधे कि कोले फलानो खान्दानमा जिवह भएको उँटको भुडी ल्याएर सजदामा भएको समय मुहअहम्मदको पिठमा राख्न सक्छ ? त समाजको सबभन्दा दुष्ट व्यक्तिले गएर ल्यायो र नबी ﷺ जब सजदामा जानु भयो त उहाँको दुवै काँधको बीच राखेर सबैले हाँसन थाले, र हाँसदा हाँसदै एक अर्का माथि लढन थाले, रसूल ﷺ अभै सजदामा हुनु हुन्थ्यो माथा उठाउने शक्ति थिएन, यहाँ सम्म कि उहाँकि छोरि

हजरत फातिमा رضی اللہ عنہا आएर उहाँको पिठबाट फोहर हटाउनु भयो ।

तर मानसिक दुःख र दबाव यस भन्दा पनि अधिक गाह्रो थियो, जुन उहाँको निमन्त्रणलाई ठोकाएर उहाँलाई भुठो, परोहित, कवी, पागल, जादुगर भन्नु भयो र उहाँले पेश गरेको चिन्हहरूलाई पुरानो कथा भन्नु भयो, त्यस्तै अबुजहलले रसूल ﷺ को ठट्टा उडाउँदै भन्न थाल्यो कि «हे अल्लाह ! यदि तिम्रो लागि सत्य कुरा यही छ भने हामीहरू माथि आकाशबाट हुँगाको वर्षा गरिदेऊ वा कुनै ठुलो सजाय अवतरित गरि देउ» ।

रसूल ﷺ जब मानिसहरूको सभामा र बजारमा इस्लामको प्रचार गर्न जानु हुन्थ्यो भने उहाँको काका अबुलहब पनि पछि पछि जाँदै गर्थ्यो, र उहाँलाई भुठो भन्थ्यो, मानिसहरूलाई मनाहि गर्थ्यो र यो भन्दै थियो कि मुहम्मदको कुरामा विश्वास नगर, त्यस्तै अबुलहब कि पत्नी उम्मे जमील दाउरा र काँडा जम्मा गरि रसूल ﷺ को बाटोमा हाल्ने गर्थी ।

अत्याचारको त अन्तै भयो जब शेअबे अबीतालिब नामको घाटीमा तीन वर्ष सम्म रसूल ﷺ र उहाँको साथीहरूको नाकाबन्दि भयो, भोकका कारण उनीहरूले रुखको पात पनि खानु भयो, त्यस पछि उहाँको काका अबुतालिबको देहान्त भयो जसले सधैं उहाँलाई सुरक्षा प्रदान गरि रहनु भएका थिए , रसूल ﷺ लाई धेरै दुःख लाग्यो, खास गरि यस कारण कि उहाँको देहान्त कृफरको अवस्थामा भयो, फेरि यकायक रसूल ﷺ कि प्रिय पत्नी

हजरत खदिजा رضی اللہ عنہا को पनि देहान्त भइहाल्यो, जुन् संधै उहाँलाई धैर्य व्यक्त गरि सहयोग पुर्याउने गर्थी, फेरि पटक पटक उहाँ माथि हत्याको प्रयास भए पछि, रसूल ﷺ ले आफ्नो शहर छाडेर हिजरत गर्नु भयो, मदीनामा पनि साहस र संघर्षको एउटा नयाँ अवधि शुरु भयो, कष्ट र कठिनाइको जीवन, लाचार भएर भोकको कारण पेटमा ढुँगा बाँधेर बस्नु भयो, रसूल ﷺ ले आफै भन्नु भएकोछ कि «अल्लाहको बाटोमा जति खतरा मैले उठाएको छु त्यति खतरा अरु कसैले उठाएको छैन, मेरो माथि जति अत्याचार भएको छ, त्यति अरु कसै माथि भएको छैन, ३० दिन र ३० रात यस्तो बितेको छ कि मेरो लागि र बेलाबेलको लागि यस्तो केहि पनि थिएन जसलाई एउटा जीव वस्तु खान पाउन्छ, मात्र यति नै हुन्थ्यो जुन् बेलाबेलको काखमा आइहाल्यो रसूल ﷺ को इज्जत प्रति दोष लगाइयो, गाउँतिरको अन्पढ व्यक्तिहरु र मोनाफिकहरुले उहाँलाई दुःख दिए, बुखारीको हदीसमा हजरत अब्दुल्लाह बिन मसऊद رضی اللہ عنہ ले भन्नु हुन्छ कि रसूल ﷺ ले एक समय केहि बाँटनु भयो त अन्सार समुहको कुनै व्यक्तिले भन्नु भयो, अल्लाहको कसम, मुहम्मद यसमा अल्लाहको प्रसन्नता चाहेको छैन, इब्ने मसऊद رضी اللہ عنہ ले भन्नु हुन्छ कि म आएर रसूल ﷺ लाई यस्तो समाचार दिए त उहाँको अनुहार रातो भइहाल्यो र उहाँले भन्नु भयो «मुसा عليه السلام माथि अल्लाहको कृपा होस, उहाँले यस भन्दा पनि अधिक दुःख पाउनु भयो तर उहाँले सहन गर्नु भयो» ।

रसूल ﷺ ले आफ्नो छोरा छोरिहरुको मृत्युको समयमा पनि निकै साहसले काम लिनु भयो, उहाँको सातवटा (७) सन्तान थिए, तर एक पछि एक सबै खस्नु भयो, फातिमा رضی اللہ عنہا बाहेक अरु कोहि जीवित रहनु भएन, तर पनि रसूल ﷺ कमजोर हुनु भएनन्, बरु साहसले काम लिनु भयो, आफ्नो छोरा इब्राहिमको मृत्यु समय उहाँले मात्र यति नै भन्नु भयो कि

«आँखाबाट आँसु बगाउँदै छु , र मुटु भित्र दुःख भइरहेको छ , तर पनि हामी मात्र त्यहि भन्छौं जे अल्लाहले चाहनु हुन्छ , हे इब्राहिम ! तिम्रो साथ छुटेर हामी धेरै दुखी छौं» ।

नबी ﷺ ले मात्र दुःखः र अत्याचारलाई सहन गर्नु भएन, बरु अल्लाह तआलाको अनुशरण प्रति पनि धेरै सहन गर्नु भएकोछ किन भने यो अल्लाहको आदेश थियो, उहाँले अल्लाहको अनुशरण र पुजामा यति संघर्ष गर्नु हुन्थ्यो कि लामो समय सम्म उभिएका कारण उहाँको दुवै पाइला फुलि हाल्थ्यो, अधिक भन्दा अधिक ब्रतमा बस्नु हुन्थ्यो, र अल्लाहको स्मरण गर्नु हुन्थ्यो, त्यस बाहेक अरु पुजाहरुमा पनि सधैं व्यसत हुनुहुन्थ्यो, र यदि यस बारे सोध पुछ हुन्थ्यो भने उहाँले भन्नु हुन्थ्यो «के म अल्लाहको आभारि भक्त न बनौं?» ।

रसूल ﷺ को त्याग

वासतवमा त्याग भनेको शब्द त्यसलाई शोभिन्छ, जुन् कुनै कार्यको क्षमता र शक्तिका बावजूद त्यसलाई त्यागेको हुन्छ, र यस प्रकार हाम्रो नबी मुहम्मद ﷺ संसारलाई त्यागने कर्ममा सबभन्दा महान त्यागी हुनु हुन्थ्यो, कहिले पनि धेरै कमाउने चाहना गर्नु भएन, बरु

त्यतिमा नै संतुष्ट रहनु हुन्थ्यो जतिले आवश्यकता पुगि रहेको थियो, र संसार उहाँको हातमा हुँदा हुँदै पनि कठिन जीवन विताउनु हुन्थ्यो, अल्लाहको दृष्टिमा उहाँ सबभन्दा महान मनुष्य हुनु हुन्थ्यो, तसर्थ यदि उहाँ इच्छुक हुन्थ्यो भने जति चाहन्थे त्यति धन् सम्पत्ति अल्लाहले उहाँलाई प्रदान गर्न सक्नु हुन्थियो ।

एमाम इब्ने कसीर رحمه الله ले आफ्नो तफसीर (कुरआनको व्याख्या) मा खैसमाको हदीस नकल गरेका छन् कि नबी ﷺ लाई सोध्नु भयो कि यदि तपाईं चाहनु हुन्छ भने हामी धर्तिको यस्तो खजाना र साँचो तपाइलाई प्रदान गछौं जस्तो तपाईं भन्दा पहिला अरु कुनै नबीलाई प्रदान गरेका छैनौं र नत तपाईं पछि अरु कसैलाई प्रदान गर्ने छौं, र अल्लाहको नजिक तपाइका लागि जेसुकै वर्दानहरु छन् त्यसमा पनि कुनै प्रकारको कमी हुने छैन, त उहाँले भन्नु भयो «त्यो सबै मेरो लागि प्रलोकमा जम्मा गरि राख्नु ।

उहाँको जीवन र जीविकाको कुरा त एक दमै अचम्मको कुरा थियो, हजरत अबुजर رضي الله عنه ले भन्नु हुन्छ कि नबी ﷺ संग मदीनामा म हिंडदै थिए कि हामीले ओहदको पहाड देख्यौं, त उहाँले भन्नु भयो कि «मलाई खुशी लाग्दैन कि म संग ओहद पहाड जति सुन् होस र तीन दिन सम्म एक दिनार पनि म संग बाँकि रहोस, तर मात्र यति जुन् म आफ्नो ऋणका लागि जम्मा गरि राखौं, र त्यस बाहेक सबै म अल्लाहको सेवकहरुमा यस्तो र यस्तो र यस्तो दायाँ, बायाँ, र पछाडिबाट लुटाइ दिन्छु»

त्यस्तै उहाँले भन्नु भयो कि «संसार मेरो कुन् कामको, म त एउटा यात्री छु जुन् कुनै रुखको छायामा केहि क्षणको लागि बस्ने छु र फेरि त्यसलाई छोडेर गइहाल्छु»

रसूल ﷺ को खान पीन र लुगाहरु

रसूल ﷺ को भोजनको अवस्था यस्तो थियो कि कहिले एक महिना, कहिले दुइ महिना, र कहिले तीन महिना सम्म उहाँको घरमा केहि पाकदैनन्थ्यो, र उहाँको खान पानका लागि मात्र पानी र खजुर हुन्थ्यो, कहिले दिन भर भोकको कारण उलट पलट गर्दै बस्नु हुन्थ्यो, तर केहि पनि खाने कुरा पाउँदैनन्थे, उहाँको रोटि जौको हुन्थ्यो, र उहाँले कहिले पनि नरम रोटि खानु भयो भन्ने कुरा लेखेको छैन, बरु उहाँको सेवक हजरत अनस ﷺ ले भनेका छन कि पाहुनाहरु आउने बाहेक अरु कहिले पनि उहाँसँग दिन् र रातको भोजनमा रोटि र मासु एक साथ भएको छैन ।

उहाँको लुगाहरुको अवस्था पनि उपरोक्त अवस्था भन्दा अधिक उत्तम थिएन, उहाँको साथीहरुले स्वयं उहाँको साधारण र मामुली लुगाको गवाही दिएका छन् , जब कि उहाँलाई महंगो लुगा लगाउने क्षमता थियो, उहाँको एउटा साथी उहाँको लुगाको कैफियत बयान गर्दै भन्नु हुन्छ कि केहि कुरा कानीका लागि म रसूल ﷺ को सेवामा उपस्थित भएँ, त के देख्छु कि उहाँले एउटा मोटो सुतिको धोति लगाएर बसि रहनु भएको थियो ।

हजरत अबु दरदा ﷺ हजरत आइशाको सेवामा उपस्थित हुनु भयो त हजरत आइशा رضی الله عنها ले एउटा टालो लगाइएको च्यादर र एउटा मोटो धोति निकालेर भन्नु भयो «यही दुइ लुगामा रसूल ﷺ

को मृत्यु भएको छ» त्यस्तै हजरत अनस बिन मालिक ﷺ ले भन्नु हुन्छ कि «म रसूल ﷺ सँग हिँडने गर्दथे र उहाँ माथि नजरानको मोटो कुनाको च्यादर हुन्थ्यो» ।

मृत्युको समय रसूल ﷺ नत रुपयाँ पैसा, नत दास दासी, र नत अरु कुनै वस्तु छोडेर जानु भयो, बरु मात्र एउटा सेतो खच्चर, र आफ्नो हतियार छोडनु भयो, र जग्गाको एक टुक्रा जसलाई दान गरि दिनु भयो, हजरत आइशा رضي الله عنها ले भनेकि छिन् कि «रसूल ﷺ को देहान्त भयो र मेरो बकसामा मात्र आधा सेर जौ बाहेक अरु केहि पनि थिएन» मृत्युको समय रसूल ﷺ को कवच एउटा यहूदी सँग केहि जौको बदलामा धरौटि राखिएको थियो

रसूल ﷺ को न्याय र इन्साफ

जहाँ सम्म न्यायको कोरो छ भने उहाँ अल्लाह सँग, आफु सँग, आफ्नो स्वासनीहरु सँग, र अरु सबै मानिसहरु सँग न्यायको व्यवहार गर्नु हुन्थ्यो, नातेदार र साधारण व्यक्तिहरु सँग, साथी र मित्र सँग, समर्थक र बिरोधी सँग, यहाँ सम्म कि ठुल ठुला दुशमनहरु सँग पनि न्याय गर्नु भयो, कसैले उहाँ माथि औंला उठाउनु भयो, र कसैले उहाँलाई अपमानित गर्नु भयो, तर उहाँले अन्याय गर्नु भएन, बरु सधै न्याय गर्नु भयो, चाहे उहाँ आफ्नो छेत्रमा होस वा यात्राको समय अरुको छेत्रमा, साथीहरु बीच आफ्नो कुनै विशेषता राख्दैनथे, बरु न्याय, बराबरी, र उनीहरु जस्तै कष्ट र थकान उठाउनु हुन्थे, हजरत अब्दुल्लाह बिन मसऊद رضي الله عنه ले भन्नु भएको छ कि «बद्रको युद्धमा जाँदा हामीहरु एक ऊँट माथि तीन व्यक्ति सवार भएका थियौं, र रसूल ﷺ को साथमा अबुलुबाबा र अली बिन अबुतालिब हुनु

हुन्थ्यो, जब रसूल ﷺ को पालो आयो त उनीहरुले भन्नु भयो, तपाईं सवारी गर्नुस र हामी हिंडदै जान्छौं, त रसूल ﷺ ले भन्नु भयो, तिमीहरु म भन्दा अधिक बलियो छैनौं, र पुण्यको अवश्यता मलाई तिमीहरु भन्दा कम छैन» ।

ओसैद बिन होजैर ﷺ ले साथीहरु सँग ठट्टा र दिल्लगी गरिरहनु भएको थियो, त नबी ﷺ ले उहाँको कम्मरमा एउटा छडिले घोचनु भयो, त ओसैदले भन्नु भयो, तपाइले मलाई पिडा र दुःख दिनु भयो, त अब मलाई बदला लिन दिनुस, त रसूल ﷺ ले भन्नु भयो «बदला लिइ हाल» त ओसैदले भन्नु भयो, तपाइले लुगा लगाएका छौ र मैले लुगा लगाएको थिएन, त नबी ﷺ ले आफ्नो लुगा उठाउनु भयो, त्यस पछि ओसैदले उहाँको कोख र कम्मरमा मुइ खान थाले, र भन्नु भयो कि मैले यही खोजेको हे अल्लाहको रसूल» समाजमा न्यायको स्थापनाका लागि इस्लामी होदुद (सजाय) लागु नगर्नमा कहिले सहमत हुनु भएन, चाहे अपराधि उहाँको नजिकी वा नातेदार नै किन नहोस, मखजुमी महिला जसले चोरि गरेकि थी, उसको बिषयमा उसामाको पनि सिफारिस स्विकार गर्नु भएन, त्यहि अवसरमा उहाँले आफ्नो बहुमुल्य कुरा भन्नु भयो

«हे मानिसहरु ! तिमीहरु भन्दा अधि मान्छेहरु मात्र यस कारण बर्बाद भए कि यदि उनीहरु मध्ये कोहि हैसियतवाला चोरि गर्थ्यो भने त्यसलाई छाडि दिन्थे, र यदि कुनै कमजोर व्यक्तिले चोरि गर्थ्यो भने त्यसलाई सजाय दिन्थे, अल्लाहको कसम यदि मेरो छोेरि फातिमा पनि चोरि गर्छिन् भने म त्यसको पनि हात काटी दिनेछु» ।

قالوا عن محمد ﷺ

मुहम्मद ﷺ को बारेमा महान व्यक्तिहरूको कथन

तल युरोपको विद्वान र फेलोसफिहरूले मुहम्मद ﷺ को बारेमा भनेको कुराहरु उल्लेख भएको छ, जसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि उनीहरूले नबी ﷺ को महानता, नुबुव्वत, उच्च चरित्र, र उहाँले पेश गरेको सदेशलाई स्विकारेका छन् जुन् इस्लामको दुशमन र कट्टर पन्थीहरु द्वारा प्रसारित गरिएको गलत परोपगन्डाबाट धेरै टाँडा छन्।

ब्रिटेन फेलोसफि बरनार्डशोले आफ्नो किताब (मुहम्मद) (जसलाई ब्रिटिश सरकारले जलाइ दिएको छ) त्यसमा भन्नु हुन्छ «यस संसारलाई एउटा यस्तो व्यक्तिको अवश्यता छ, जुन् मुहम्मद जस्तो विचार राख्नु हुन्छ, त्यो नबी जसले सँधै आफ्नो धर्मलाई इज्जत, प्रतिष्ठा, र महान्ताको स्थान दिएको छ, र धर्म पनि यस्तो छ जुन् हरेक संस्कृतिलाई समाप्त गरि सँधै विजयी रहने क्षमता राख्दछ, मैले हेरि रहेछु कि मेरो समाजको अधिक व्यक्तिहरु प्रमाणको आधारमा यस धर्ममा प्रवेश गरि रहेका छन्, र छिटै महादेश युरोपमा यो धर्मले चाहिं ठुलो स्थान प्राप्त गर्ने छ»।

अरु भन्नु भएको छ कि «बीचको शताब्दीमा युरोपको धार्मिक व्यक्तिहरूले मुखता र कट्टरताको कारण मुहम्मदको धर्मको बेचित्र नकशा पेश गरेका छन्, उनीहरूले मुहम्मदलाई किशचनको शत्रु घोषित गरेको छन्, तर मैले यस व्यक्तिको बारेमा अध्यन

गरेकोछु, उहाँ एउटा चमत्कारि र आश्चर्यजनक व्यक्ति हुनु हुन्छ, मैले यो निसकर्स निकालेको छु कि ऊ किशचन धर्मको शत्रु होइन, बरु उसलाई मानवताको रक्षक भन्नु पर्छ, र मेरो विचारमा आज यदि संसारको शासन उसको हातमा हुन्छ भने ऊ शान्ति सुरक्षाको स्थापना गर्नमा सक्षम हुन सकछ, यस्तो शान्ति सुरक्षा जसको कामना सबै मानव जातिले गरिरहेको छ। नोबल पुरस्कार पाएको अंग्रेजी फेलोसफि थोमस कारले ले आफ्नो किताब (बीर) मा भन्नु भएको छ कि «आजको समयमा यस्तो हरेक व्यक्तिहरुलाई लज्जित हुनु पर्छ जुन् इस्लाम भुठो धर्म हो र मुहम्मद भुठो र धोकाबाज हो भन्ने कुरामा विश्वास राख्दछन, यस्तो घटीया र मुखता पुर्ण कुराको विरोध गर्नु पर्छ, किन भने मुहम्मदले जुन् संदेश पुर्याउनु भएको छ त्यो अहिले पनि १२ शताब्दी सम्म दुइ सय मिल्यन मानिसहरुका लागि सुर्यको किरण जस्तो उज्यालो छ, र एउटा यस्तो संदेश जस बमोजिम अन्निप्त मानिसहरु आफ्नो जीवन बिताउनु भयो र त्यसका लागि आफ्नो ज्यान प्राणको बली दिनु भयो के त्यसमा कुनै भुठ र धोका हुन सकछ ?

हिन्दु फेलोसफि राम कृषणा राऊले भन्नु भएको छ «जुन समयमा मुहम्मद प्रकट हुनु भयो त्यो समयमा अरब द्विपको कुनै गिण्ती थिएन, यस्तो मरुभुमीबाट मुहम्मदले आफ्नो पवित्र आत्मा द्वारा एउटा नयाँ संसार, नयाँ जीवन, नयाँ सभ्यता, र नयाँ संस्कृति बनाउनमा सक्षम हुनु भयो जुन् मराकश देखि हिन्दुस्तान सम्म फैलिएको छ, र तीन महादेश एशिया,

अफरिका, र युरोपको सोच बिचार र जीवनमा प्रभावित भएको छ» ।

केनेडियन फेलोसफि जोवैमिरले भन्नु हुन्छ कि «निसन्देह मुहम्मद एउटा ठुलो धार्मिक लिडर हुनु हुन्थ्यो, र उहाँको निम्ति यो कुरा उपयुक्त हुन्छ कि उहाँ एउटा सक्षम समाज सुधारक, विग्नतापूर्ण र बोलनमा सिपालु , वीर कमाण्डो, र महान विद्वान हुनु हुन्थ्यो, यस बाहेक केहि नराम्रो चरित्र उहाँको बारेमा भन्नु मिलदैन, उहाँको कुरआन र उहाँको जीवनी द्वारा यो कुरा प्रमाणित भइसकेको छ» ।

अंग्रेजी फेलोसफि सर विल्लियम मोवैरले भन्नु हुन्छ कि «मुस्लिमहरुको नबी मुहम्मद आफ्नो महान चरित्र र उच्च व्यवहारको कारण साना देखि नै सबै समाजको सहमतिले अमानतदारको नाम पाएको थिए, तसर्थ जुन् सुकै कारणले पनि मुहम्मदको अपमान गर्नु वा उहाँको जायज हक उहाँलाई नदिनु मुखता हुन्छ , ज्ञानी त त्यो हुन्छ, जुन् उहाँको पवित्र इतिहासको अध्यन गर्नु हुन्छ , यस्तो इतिहास जसले सबै रसूल र संसारको सबै विद्वानहरुमा मुहम्मदलाई सबभन्दा उच्च स्थान प्रदान गरेको छ » ।

अरु यो पनि भनेको छ कि «मुहम्मद आफ्नो स्पष्ट भनाइले, र सजिलो धर्मले प्रधानता प्राप्त गरेको छ , उहाँले ठुल ठुलो आशचर्यजनक कामहरु सम्पन्न गर्नु भयो, इतिहासमा मुहम्मद जस्तो समाज सुधारक कोहि पनि आएको छैन, जसले आत्मालाई

जागरुकता प्रदान गरेको होस, राम्रो चरित्रलाई बहाल गरेको होस, र कम समयमा पवित्रताको महत्व बढाएको होस» ।

रशियाको प्रसिद्ध फेलोसफि तोलसतवीले भन्नु भएकोछ, कि «मुहम्मको गौरवको लागि यही प्रयापत छ कि एउटा नीच र हत्यारा समाजलाई घटिया बानी र शैतानको शिकन्जाबाट मुक्ति दिनु भयो, विकास र उन्नतिको बाटो खोल्नु भयो, बुद्धि र विचारले जुडिएका कारण छिटै मुहम्मदको धर्म संसारमा लागु हुनेछ» ।

आस्टरेलियन फेलोसफि शेबराकले भन्नु हुन्छ कि «मुहम्मद माथि मानवताले गौरव महसुस गरि रहेको छ कि अन्पढ हुनका बावजूद उहाँले दशौं शताब्दी अघी नै यस्तो नियमको स्थापना गर्नु भयो जुन् हामी युरपी बासिन्दाहरु यदि पुर्ण रुपले आफ्नो जीवनमा लागु गरौं भने धेरै सुखी हुन्छौं र यसो भए हामी उन्नतीको चोटिमा पुगने छौं» ।

